

Ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα μετά την εποχή της πανδημίας

Κύρια ευρήματα

Ιούνιος 2024

Η ανάλυση σε μια ματιά

Μελέτες του IOBE (2015, 2018, 2021, 2023) έχουν αναδείξει τη σημασία της εξάπλωσης των ηλεκτρονικών πληρωμών για την ελληνική οικονομία

Η νέα μελέτη παρουσιάζει και ερμηνεύει πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα που καλύπτουν τις τάσεις πληρωμών στην Ελλάδα μετά την εποχή της πανδημίας

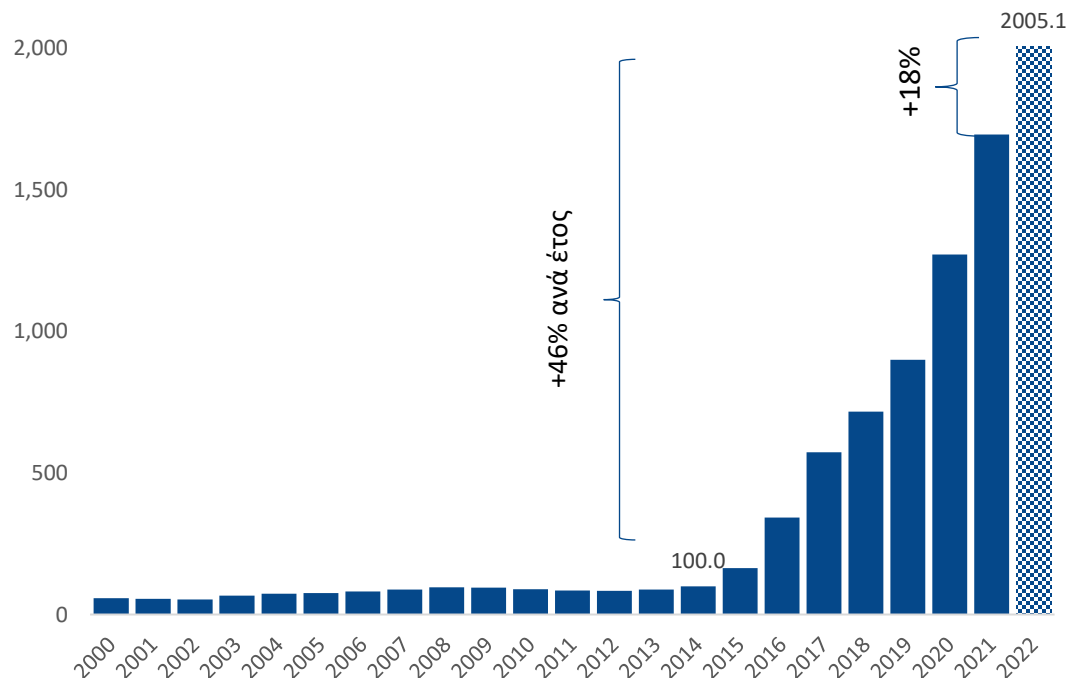
Αναλύεται η δυναμική των ηλεκτρονικών πληρωμών και η σχέση τους με την οικονομία και τα δημόσια έσοδα που παραμένουν ισχυρές ακόμα και μετά το τέλος της πανδημίας

Περιεχόμενα

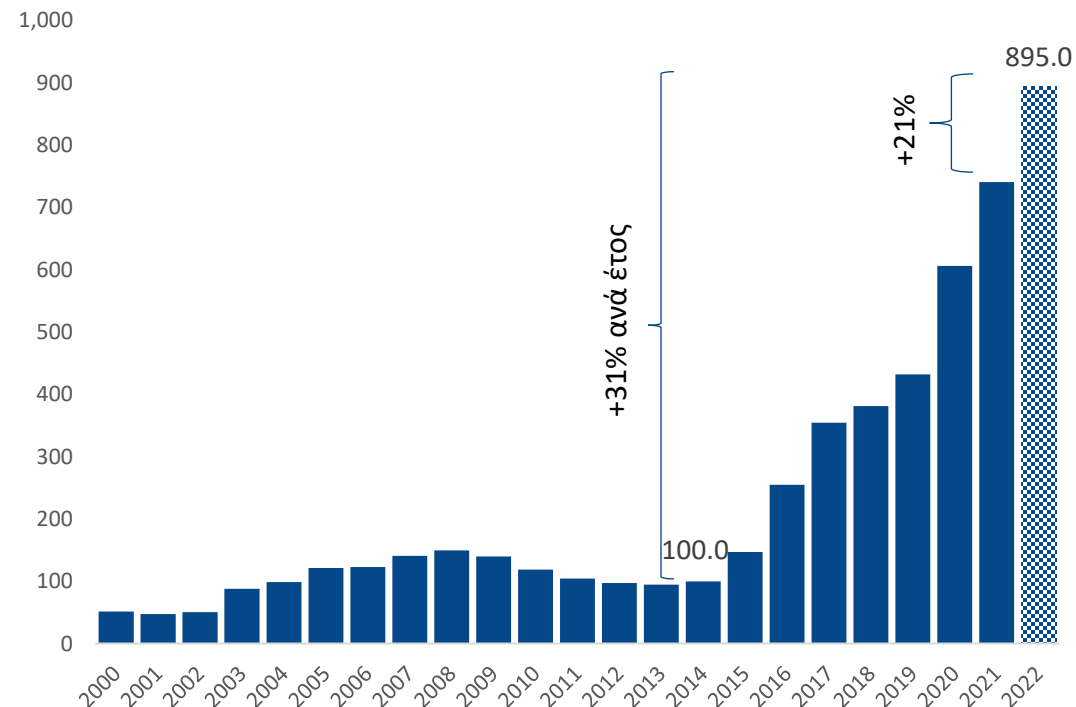
- Πλαίσιο και στόχοι ανάλυσης
- Χρήση καρτών ανά κανάλι και τομέα
- Επίδραση στα έσοδα ΦΠΑ
- Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής

Η χρήση των πληρωμών με κάρτες έχει εκτοξευθεί στην Ελλάδα μετά το 2014...

Αριθμός συναλλαγών με κάρτα (Δείκτης 2014=100)

Αξία συναλλαγών με κάρτα (Δείκτης 2014=100)

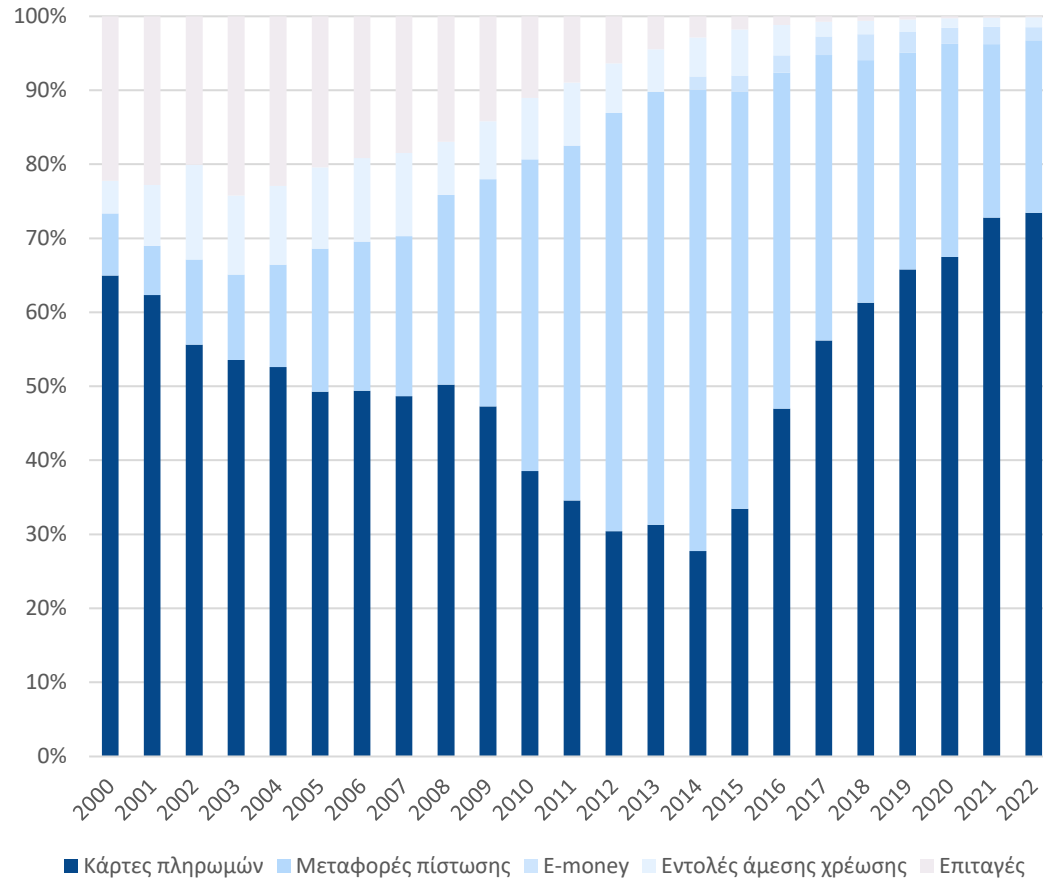
Πηγή: EKT Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν εγχώριες κάρτες, περιλαμβάνουν πληρωμές προς εσωτερικό και εξωτερικό.

... περισσότερο από 20 φορές σε σχέση με τον αριθμό των συναλλαγών, σχεδόν 9 φορές σε σχέση με την αξία των συναλλαγών

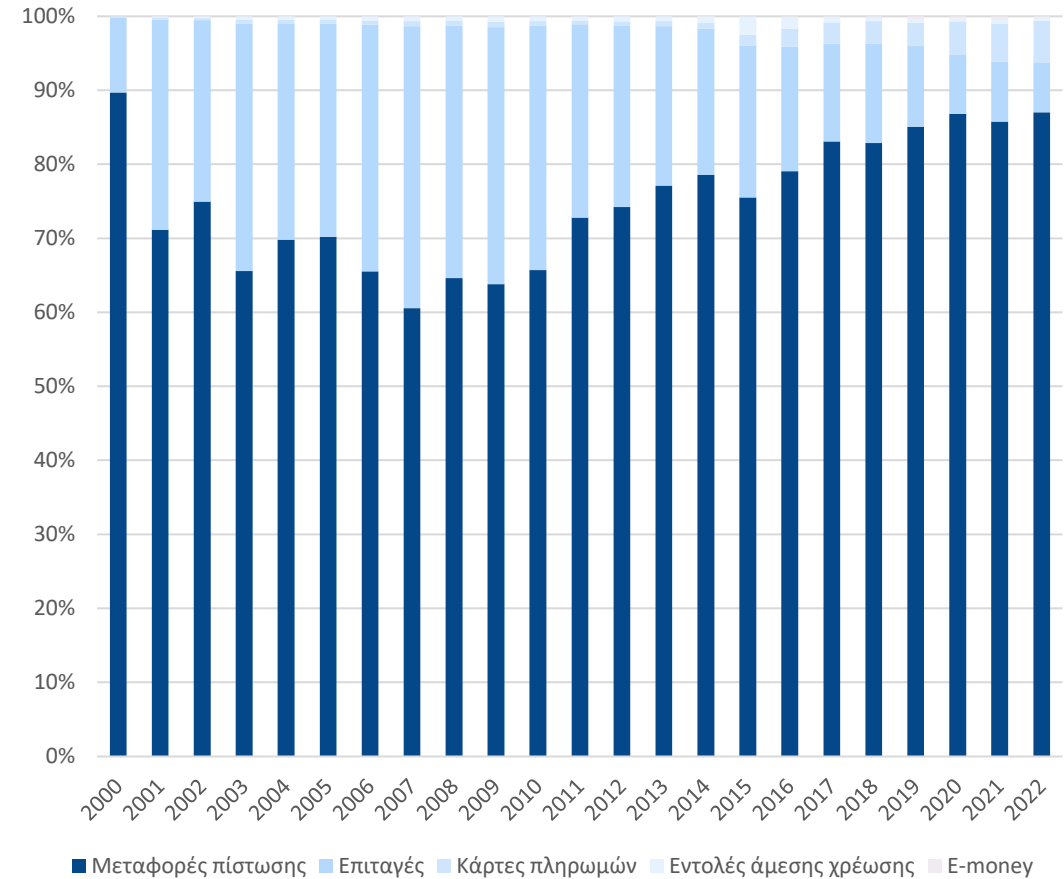
Οι κάρτες κερδίζουν μερίδιο στις ψηφιακές πληρωμές από το 2015

Κατανομή των συναλλαγών ανά μέθοδο πληρωμής, Ελλάδα, 2000-2022

Μερίδιο, ως % στον συνολικό αριθμό

Μερίδιο, ως % στη συνολική αξία

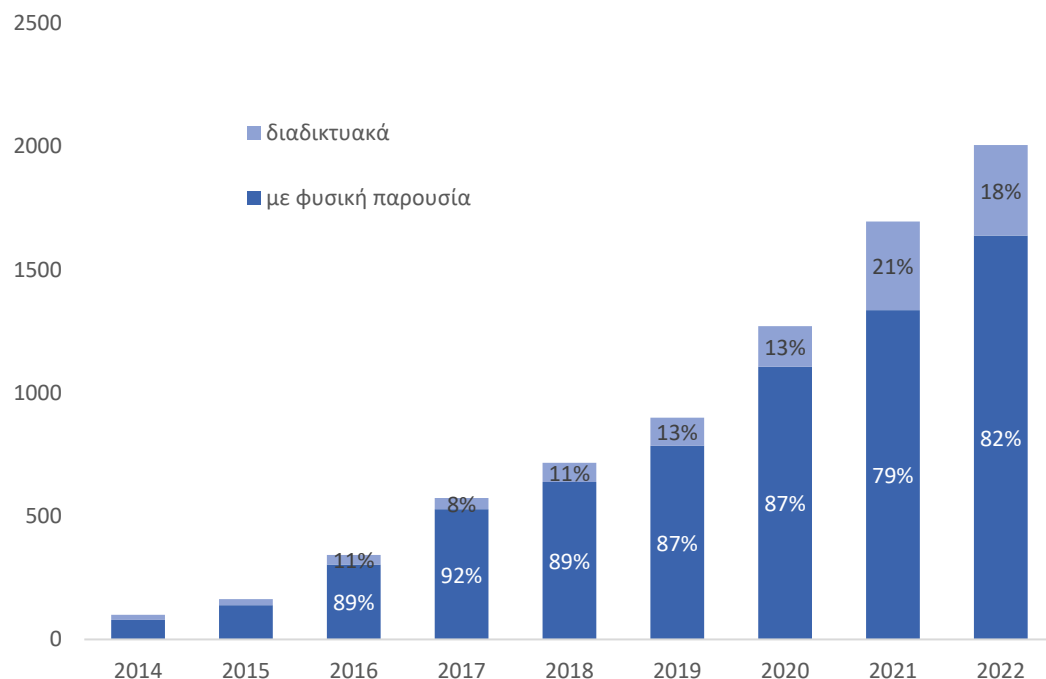

Πηγή: ΕΚΤ Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα.

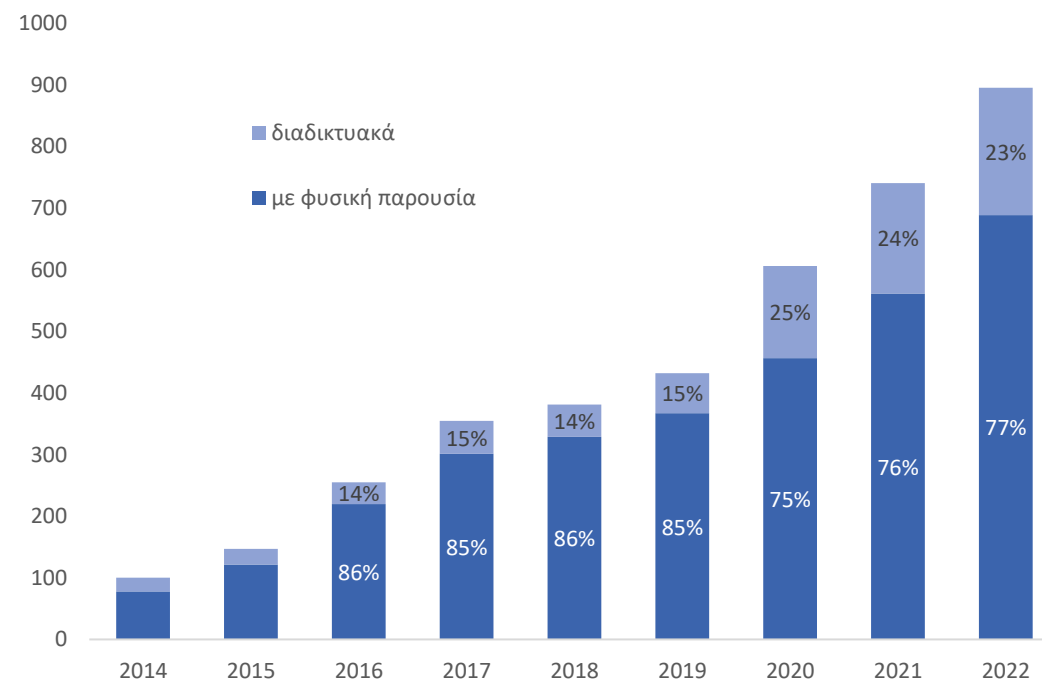

Η διαδικτυακή χρήση καρτών (card not present - CNP) αυξήθηκε εντονότερα κατά τη διάρκεια και μετά την πανδημία σε σύγκριση με τις συναλλαγές με φυσική παρουσία (card present - CP)...

Αριθμός συναλλαγών με κάρτα ανά κανάλι, ως % του συνόλου
(Δείκτης 2014=100)

Αξία συναλλαγών με κάρτα ανά κανάλι, ως % του συνόλου
(Δείκτης 2014=100)

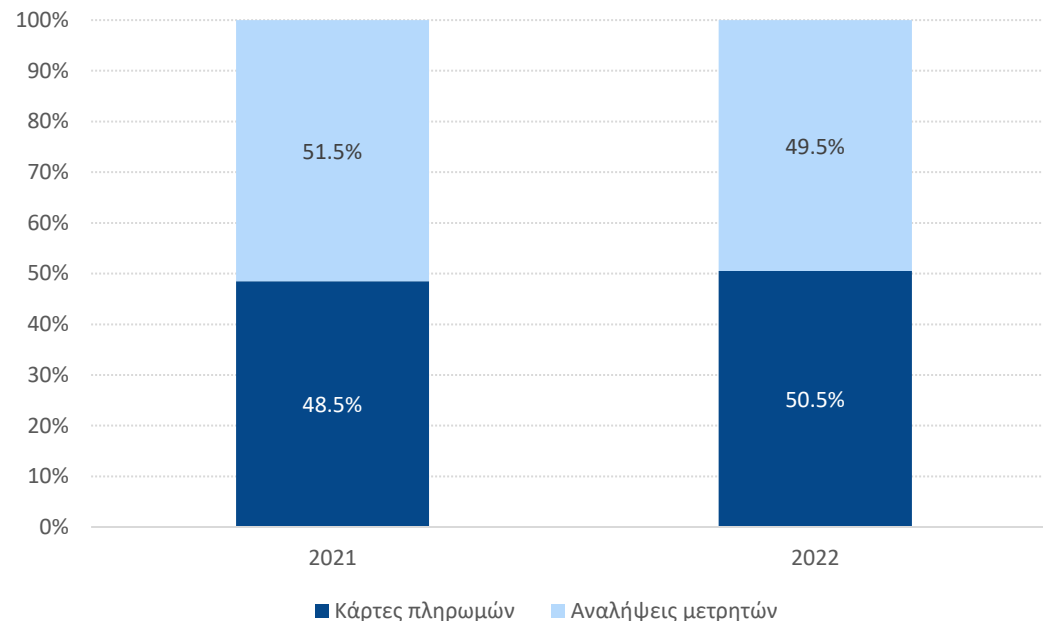

Πηγή: ΕΚΤ, ΕΕΤ. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα.

... τόσο όσον αφορά τον αριθμό όσο και την αξία των συναλλαγών. Το μερίδιο των συναλλαγών online έναντι των συναλλαγών με φυσική παρουσία αυξήθηκε από λιγότερο από 1:5 σε περίπου 1:3 κατά τη διάρκεια της πανδημίας

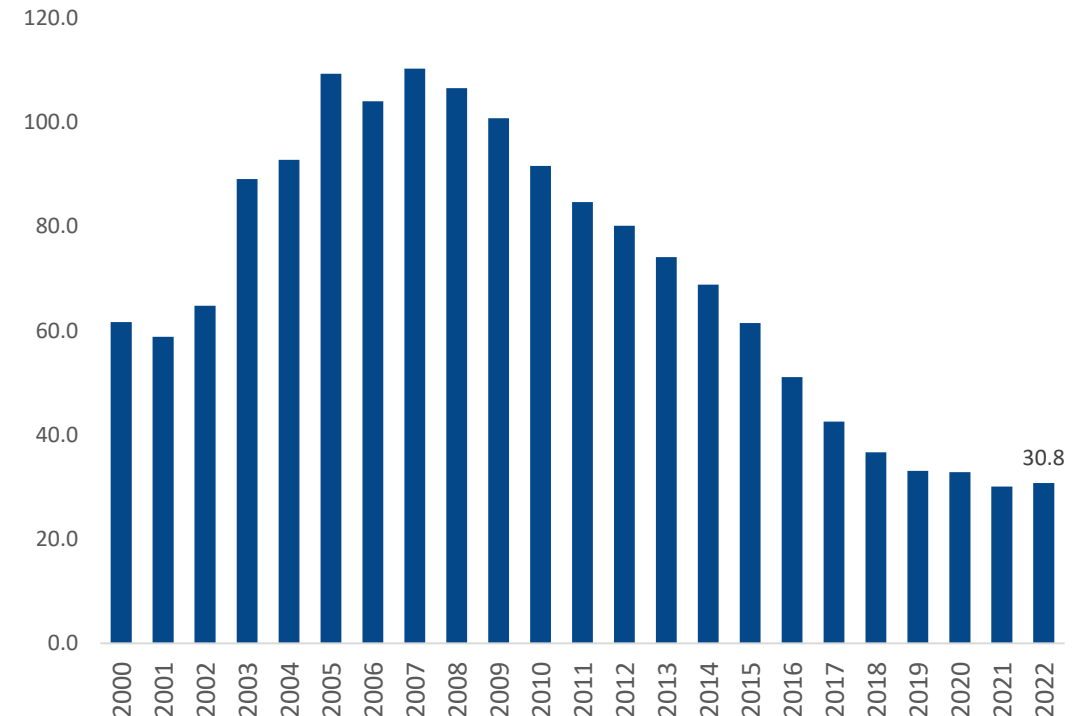
Η αξία των εγχώριων πληρωμών μέσω ελληνικών καρτών ξεπέρασε για πρώτη φορά το 2022 το αντίστοιχο σύνολο των αναλήψεων μετρητών...

Συνολική αξία εγχώριων συναλλαγών (μετρητά έναντι καρτών πληρωμών)

Πηγή: Εκτιμήσεις της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE
Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα. Η αξία συναλλαγών αφορά εγχώριες πληρωμές και εγχώριες αναλήψεις, αντίστοιχα.

Μέση αξία συναλλαγών με κάρτα πληρωμών (σε €)

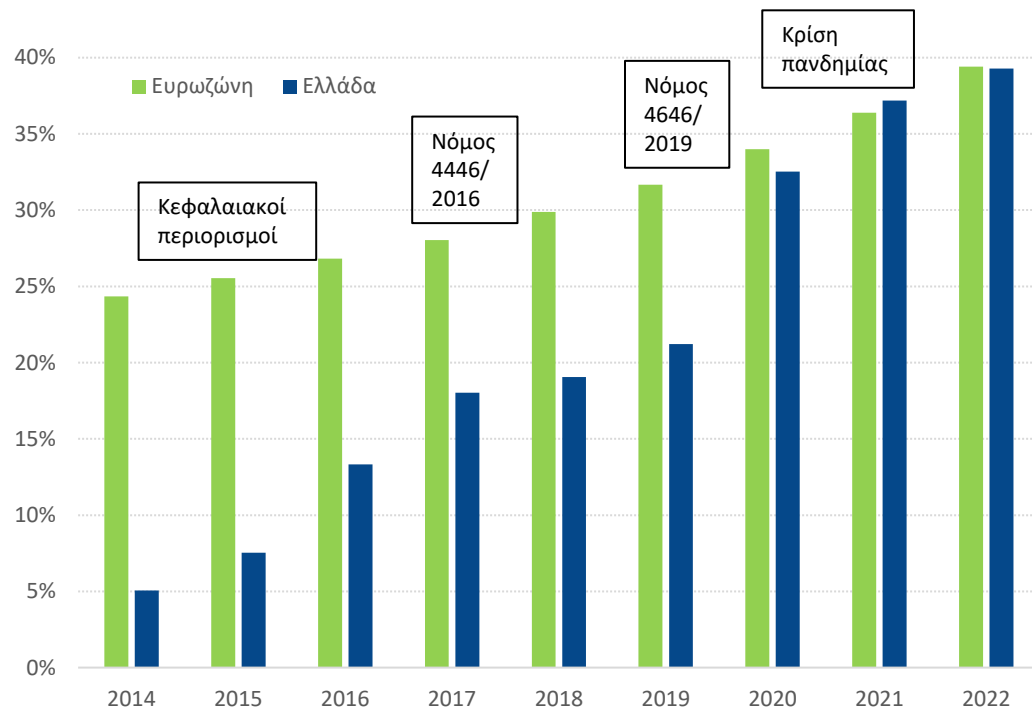

Πηγή: ΕΚΤ.
Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. **Σημείωση** Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα.

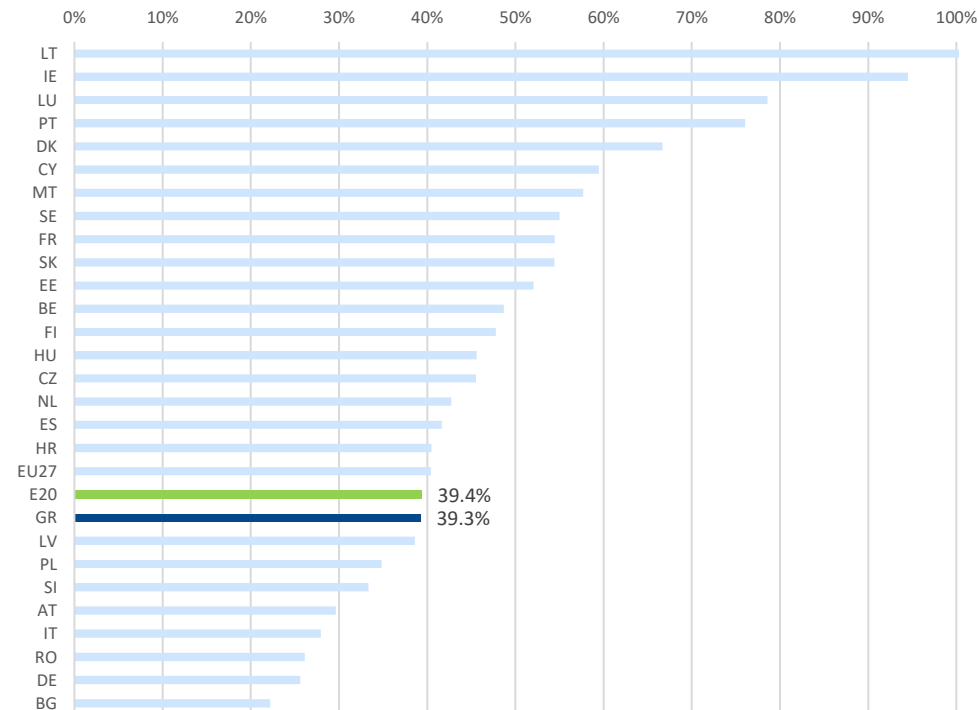
... ενώ η χρήση των καρτών έχει επεκταθεί σε αγορές μικρότερης αξίας, όπως φαίνεται από τη συνεχή μείωση της μέσης αξίας των συναλλαγών με κάρτες, η οποία ανακόπηκε το 2022, μεταξύ άλλων λόγω των πληθωριστικών πιέσεων.

Η χρήση συναλλαγών με κάρτες στην Ελλάδα, αναλογικά με την ιδιωτική κατανάλωση, έφτασε στο μέσο όρο της Ευρωζώνης μετά την κρίση της πανδημίας...

Αξία συναλλαγών με κάρτες, ως % της κατανάλωσης των νοικοκυριών

Αξία συναλλαγών με κάρτες, ως % της κατανάλωσης των νοικοκυριών, ανά χώρα μέλος της ΕΕ, 2022

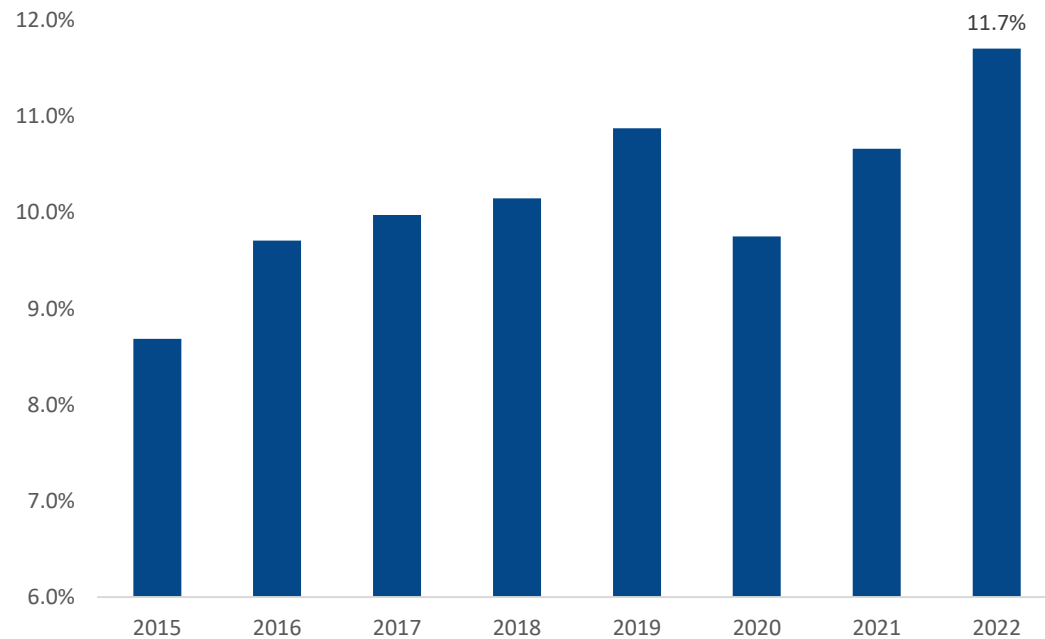

Πηγή: ΕΚΤ, Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί σε κάθε χώρα/περιοχή.

...παρουσιάζοντας ένα από τα υψηλότερα ποσοστά διείσδυσης στην Ευρώπη κατά την περίοδο 2015-2022. Ωστόσο, η Ελλάδα κατατάσσεται μόλις στη 19η θέση μεταξύ όλων των μελών της ΕΕ, καταγράφοντας ακόμη χαμηλή χρήση σε συγκεκριμένους τομείς, όπως οι υπηρεσίες...

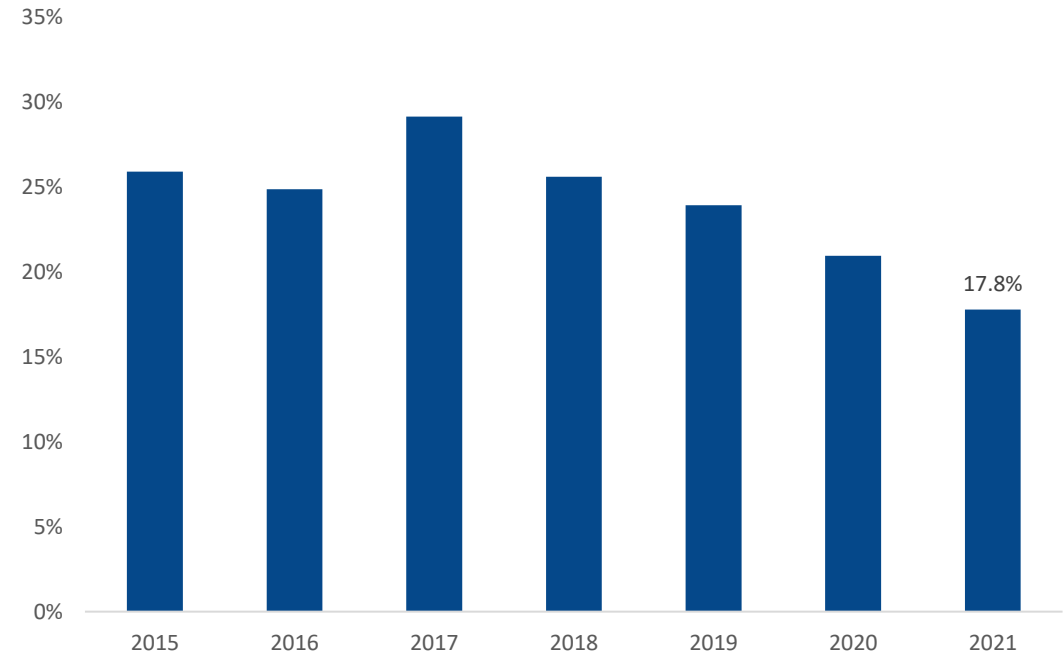
Από το 2015, τα έσοδα από τον ΦΠΑ έχουν αυξηθεί ως ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης, ενώ το «κενό ΦΠΑ» έχει συρρικνωθεί

Φορολογικά έσοδα ΦΠΑ, ως % της συνολικής κατανάλωσης, Ελλάδα 2015-2022

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, ΕΛΣΤΑΤ. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

«Κενό» ΦΠΑ, Ελλάδα 2015-2021

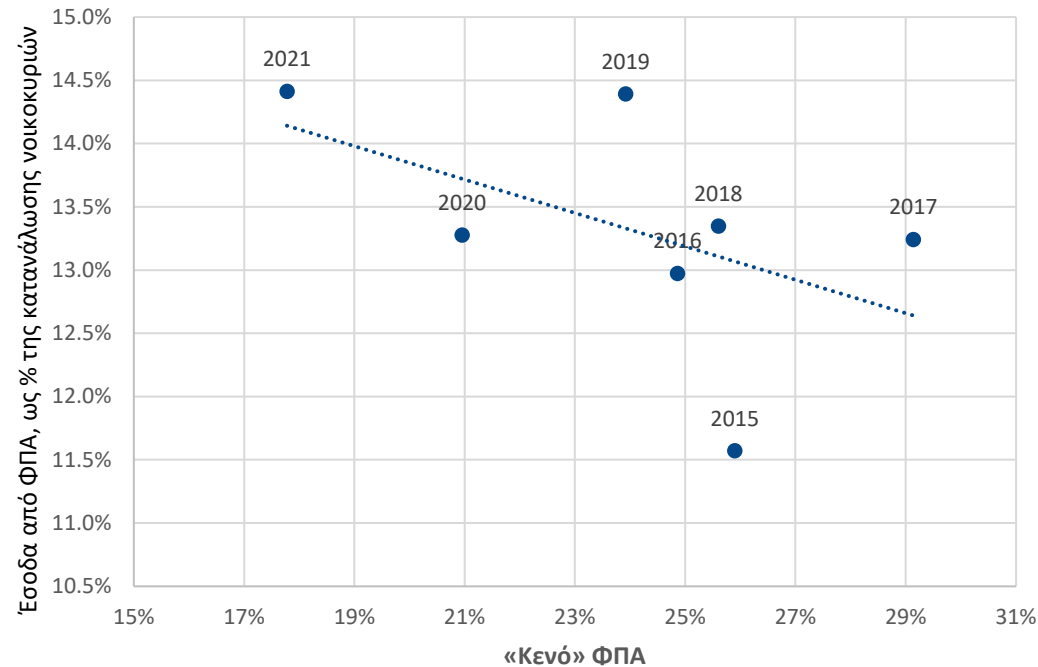
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση για «κενό» ΦΠΑ, Οκτώβριος 2023.

Σημείωση: Το «κενό» ΦΠΑ εκτιμάται ως ποσοστό (%) των ετησίων εισπραχθέντων εσόδων ΦΠΑ.

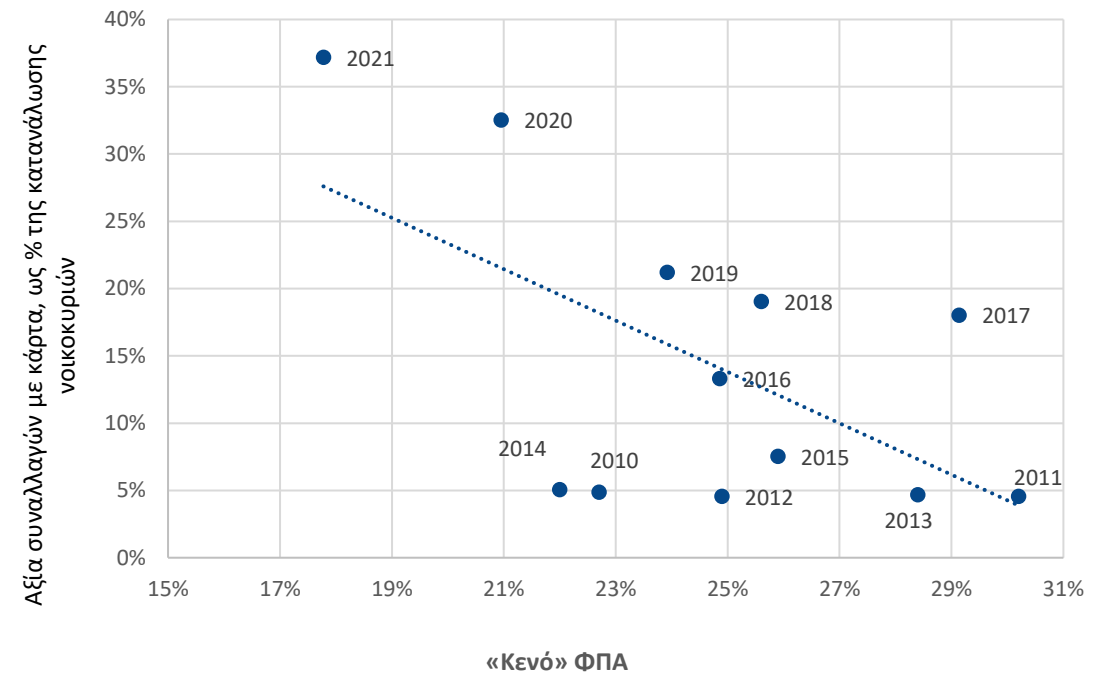
Τα έσοδα από ΦΠΑ αυξήθηκαν στο 11,7% της συνολικής κατανάλωσης το 2022 από 8,7% το 2015. Το «κενό» ΦΠΑ μειώθηκε στο 17,8% το 2021 από 26% το 2015.

Το «κενό ΦΠΑ» συσχετίζεται αρνητικά με την αξία των πληρωμών με κάρτα στην Ελλάδα διαχρονικά

Έσοδα και «κενό» ΦΠΑ, Ελλάδα 2015-2021

Αξία συναλλαγών με κάρτα και «κενό» ΦΠΑ, Ελλάδα 2010-2021

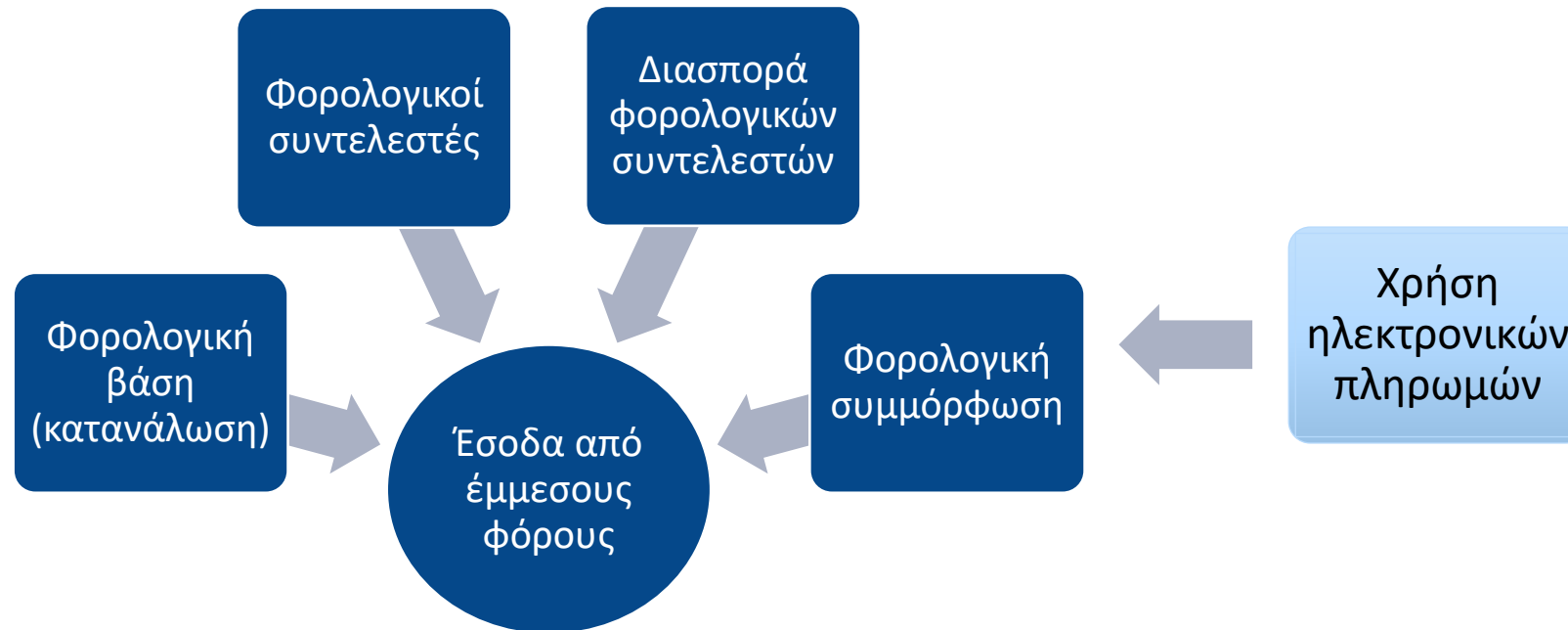
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Έκθεση για «κενό» ΦΠΑ, Οκτώβριος 2023), Υπουργείο Οικονομικών, ΕΛΣΤΑΤ. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σημείωση: Το «κενό» ΦΠΑ υπολογίζεται ως ποσοστό (%) των ετησίων εισπραχθέντων εσόδων ΦΠΑ.

Η μείωση του «κενού ΦΠΑ» κατά τα τελευταία έτη είχε ως αποτέλεσμα υψηλότερα έσοδα από τον ΦΠΑ, με πιθανή επίδραση από την αυξημένη χρήση των πληρωμών με κάρτες.

Προηγούμενες μελέτες του IOBE ανέδειξαν τη θετική συσχέτιση των ηλεκτρονικών πληρωμών και της φορολογικής συμμόρφωσης την περίοδο 2015-2019

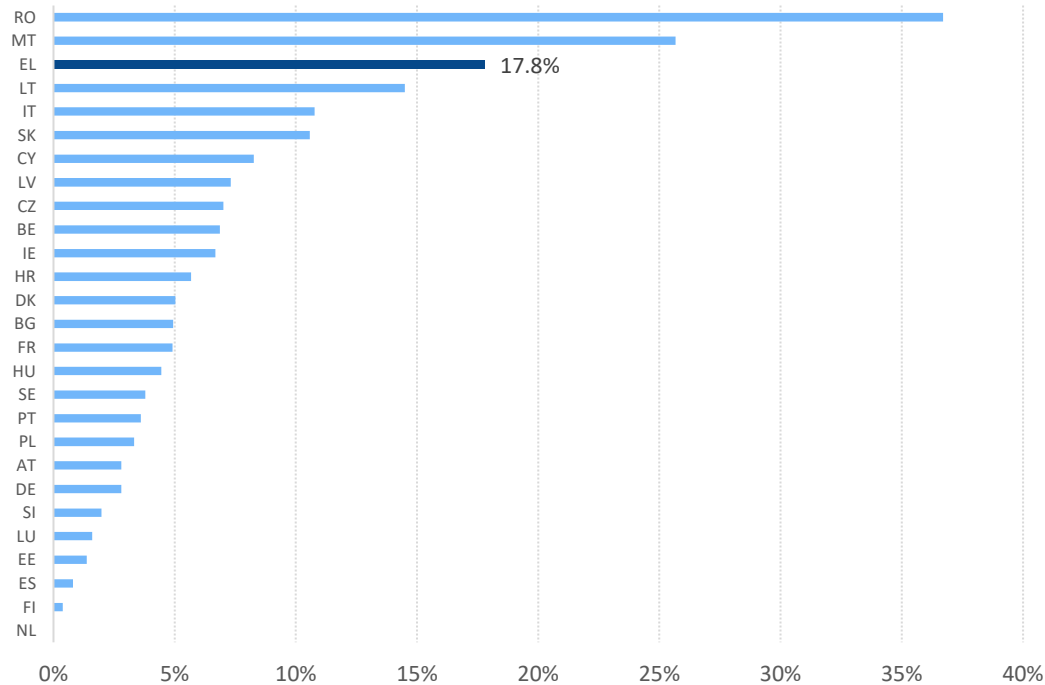
Στόχος: να εκτιμηθεί η επίδραση των ηλεκτρονικών πληρωμών στα φορολογικά έσοδα μετά την πανδημία

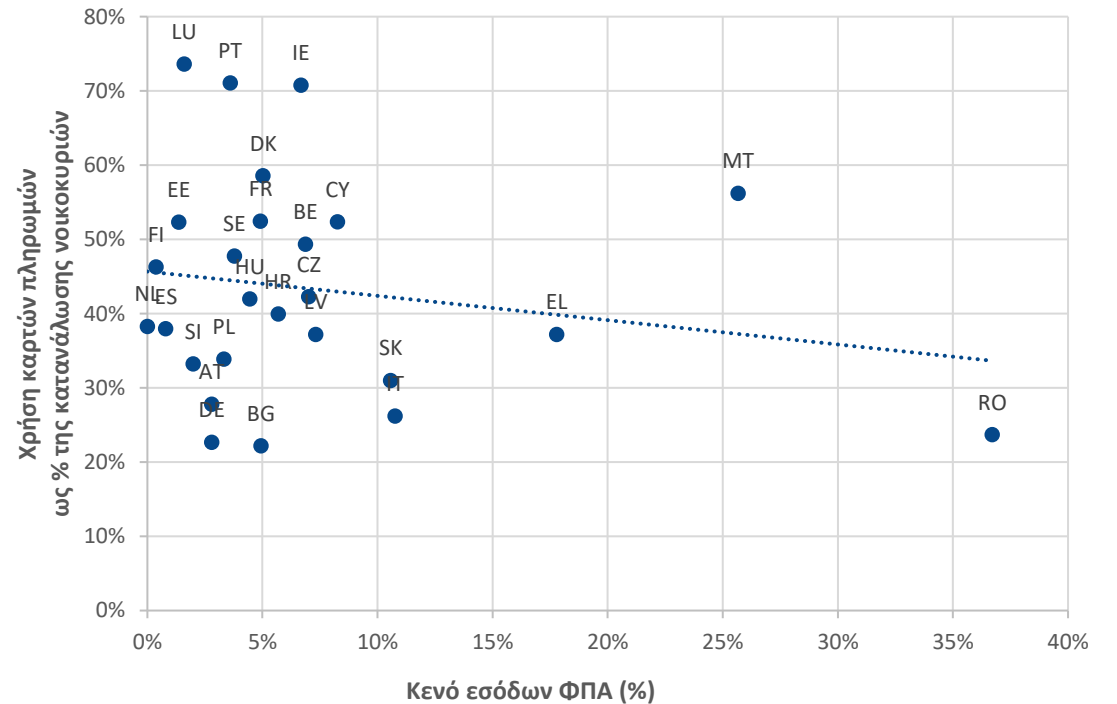
Σε ποιο βαθμό η εξάπλωση της χρήσης καρτών επηρεάζει θετικά τα φορολογικά έσοδα στην εποχή μετά την πανδημία;

Γιατί είναι κομβικής σημασίας η περαιτέρω ενίσχυση των ψηφιακών πληρωμών;

«Κενό» ΦΠΑ (%) ανά χώρα της ΕΕ, 2021

Ηλεκτρονικές πληρωμές και κενό εσόδων ΦΠΑ ανά χώρα της ΕΕ, 2021

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το «κενό» ΦΠΑ (Οκτώβριος 2023), ΕΚΤ, Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Παρά την πρόσφατη πρόοδο, η Ελλάδα παρουσιάζει ένα από τα μεγαλύτερα «κενά ΦΠΑ» στην ΕΕ. Η μεγαλύτερη χρήση ψηφιακών πληρωμών συνδέεται με χαμηλότερα «κενά ΦΠΑ» σε ολόκληρη την ΕΕ. Η αύξηση των ψηφιακών πληρωμών στην Ελλάδα έχει σημαντική θετική επίδραση στα φορολογικά έσοδα (IOBE 2015, 2018, 2021, ΤτΕ 2017)

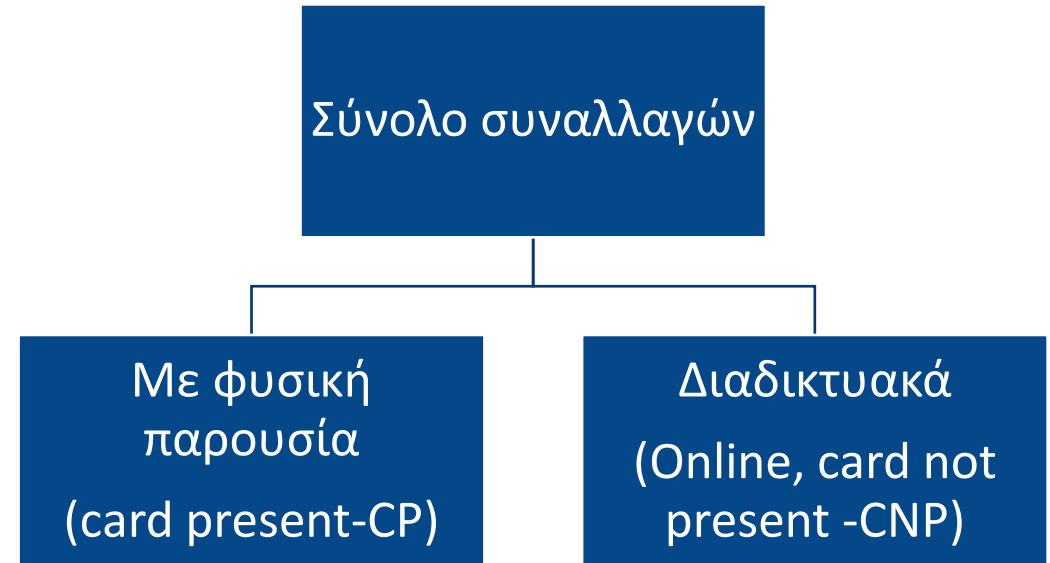
Περιεχόμενα

- Πλαίσιο και στόχοι ανάλυσης
- **Χρήση καρτών ανά κανάλι και τομέα**
- Επίδραση στα έσοδα ΦΠΑ
- Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής

Δεδομένα για συναλλαγές με κάρτα

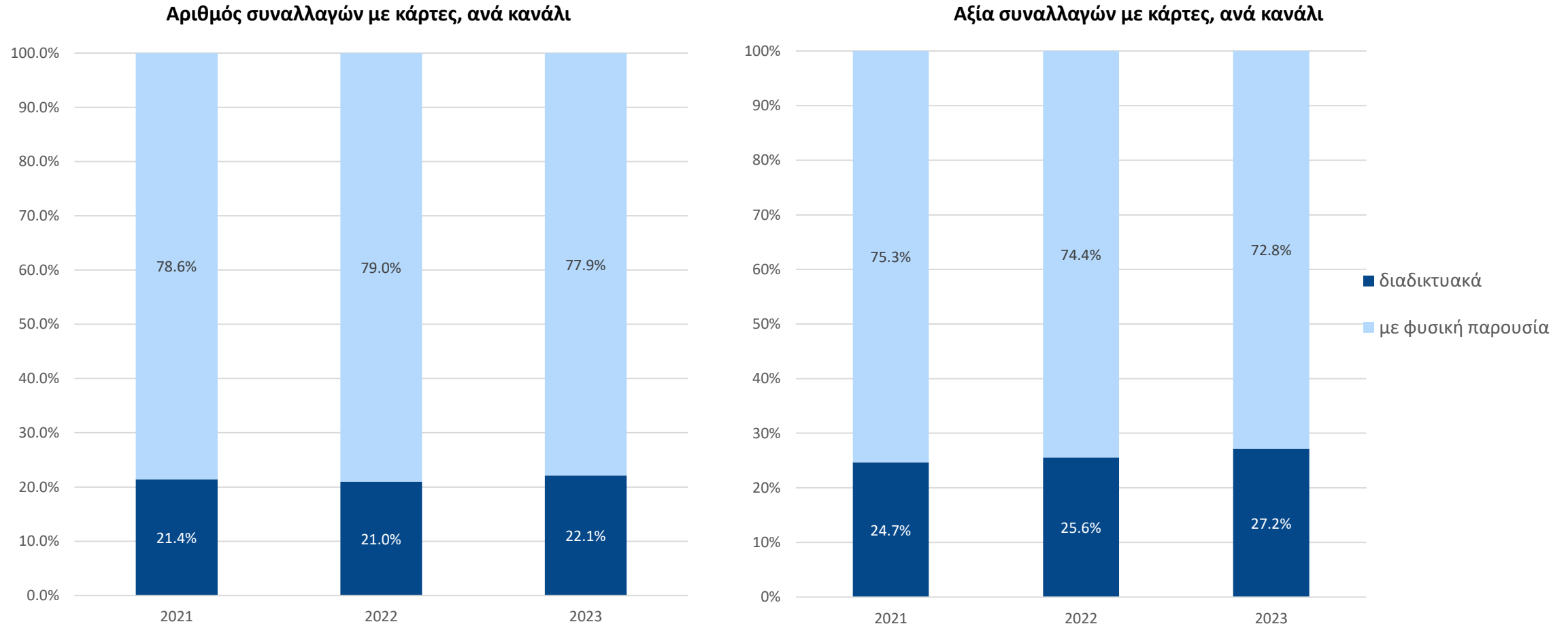
- Μηνιαία στοιχεία για συναλλαγές με πληρωμή με εγχώρια κάρτα κατά την περίοδο Ιαν 2021-Μάιος 2023.
- Αριθμός και αξία συναλλαγών, ανά τομέα (MCC), προϊόν (πιστωτική, χρεωστική, προπληρωμένη) και κανάλι (με/χωρίς φυσική παρουσία, CP/CNP)
- Πηγή: Mastercard

Δύο κανάλια πληρωμών με κάρτα

Μετά την ενίσχυση των διαδικτυακών συναλλαγών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το μερίδιό τους έχει ενισχυθεί περαιτέρω κατά την περίοδο 2022-2023

Κατανομή των πληρωμών με κάρτα, ανά κανάλι

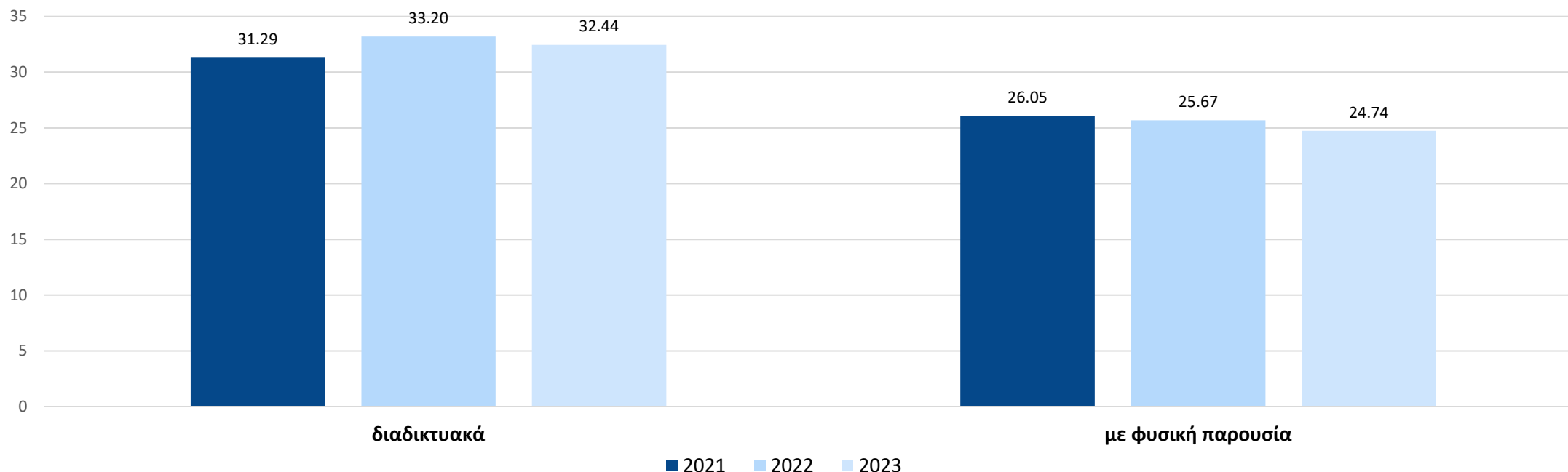

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός για το 2023 περιλαμβάνει τους πέντε πρώτους μήνες του έτους Ιανουάριος-Μάιος.

Η μέση αξία των διαδικτυακών συναλλαγών είναι υψηλότερη σε σύγκριση με εκείνη των συναλλαγών με φυσική παρουσία, η οποία έχει μειωθεί

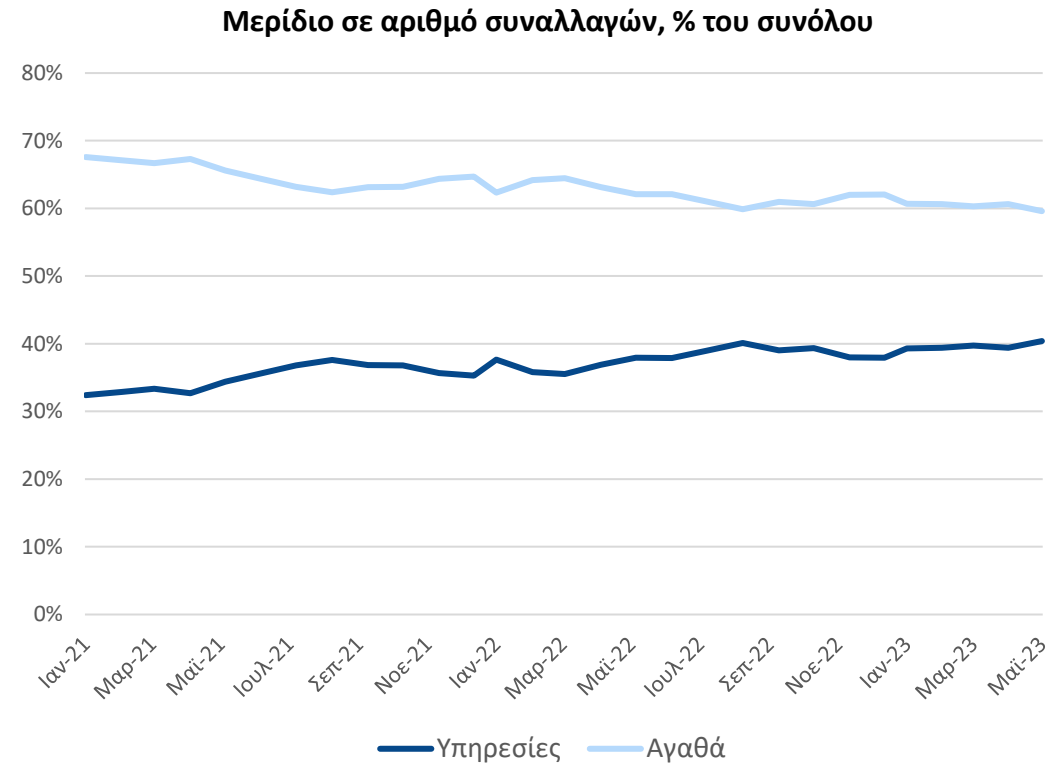
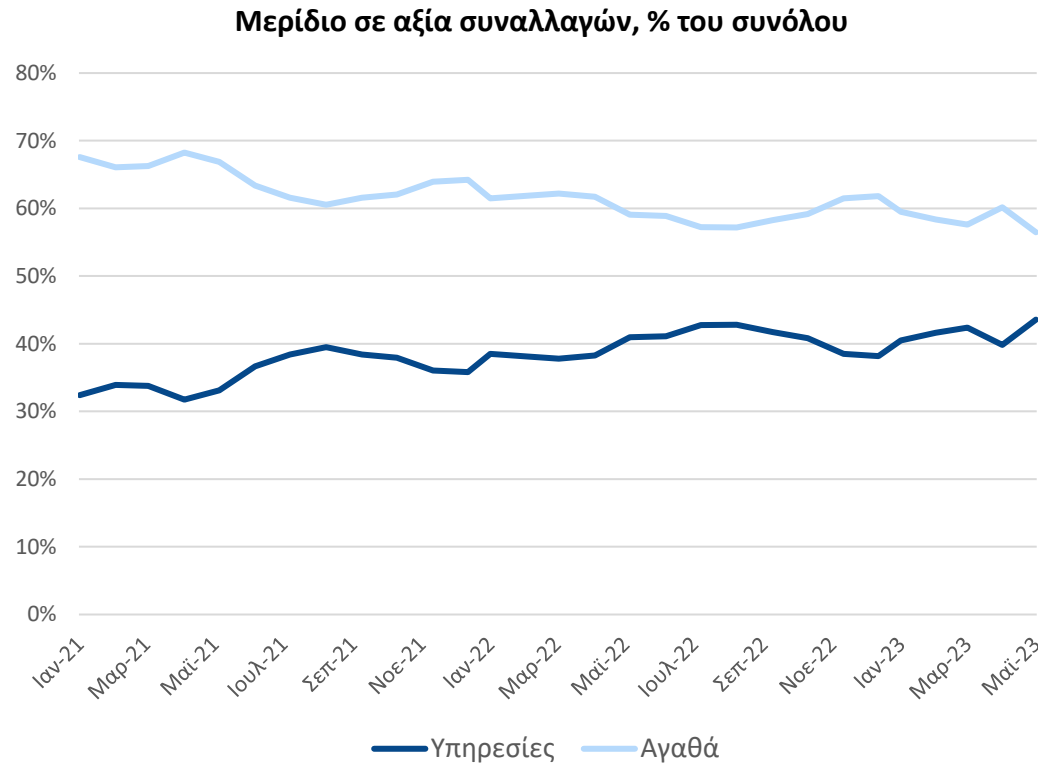
Μέση αξία συναλλαγής (σε ευρώ), ανά κανάλι

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός για το 2023 περιλαμβάνει τους πέντε πρώτους μήνες του έτους Ιανουάριος-Μάιος.

Για τις διαδικτυακές συναλλαγές, η μέση αξία αυξήθηκε σε 32,4 ευρώ το 2023 από 31,3 ευρώ το 2021. Για τις συναλλαγές με φυσική παρουσία, παρατηρείται σταδιακή μείωση από 26,1 ευρώ το 2021 σε 24,7 ευρώ το 2023

Οι υπηρεσίες κερδίζουν έδαφος στις πληρωμές με κάρτες με την πάροδο του χρόνου, παρόλο που τα αγαθά εξακολουθούν να απορροφούν το μεγαλύτερο μερίδιο...

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, **Σημείωση:** Οι συναλλαγές για αγαθά περιλαμβάνουν καταστήματα ένδυσης, πολυκαταστήματα, εκπρωτικά καταστήματα, φαρμακεία, ηλεκτρικές συσκευές, καταστήματα τροφίμων, βενζινάδικα, σιδηρικά, είδη εσωτερικής διακόσμησης, καταστήματα αθλητικών παιχνιδιών, οχήματα και άλλο λιανικό εμπόριο. Οι υπόλοιποι τομείς ομαδοποιούνται ως υπηρεσίες.

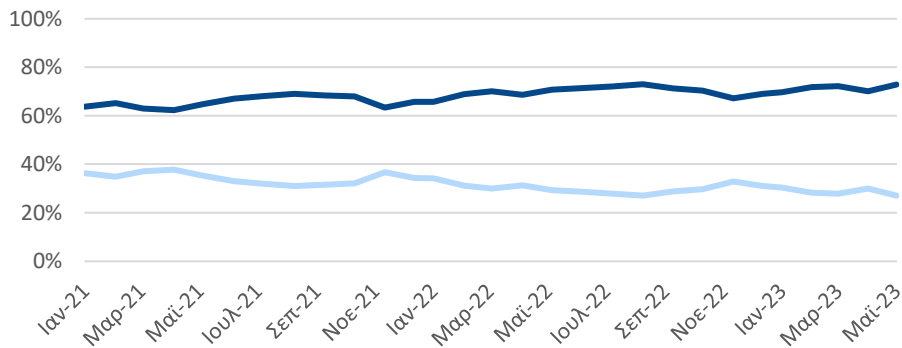
Το 2023, σχεδόν 4 στις 10 συναλλαγές με κάρτες αφορούσαν υπηρεσίες, ενώ το 2015 το ποσοστό αυτό ήταν μικρότερο από 2 στις 10. Παρόλα αυτά, το σημερινό μερίδιο εξακολουθεί να είναι χαμηλό σε σύγκριση με το πραγματικό μερίδιο των υπηρεσιών στην κατανάλωση, το οποίο εκτιμάται γύρω στο 45% το 2023.

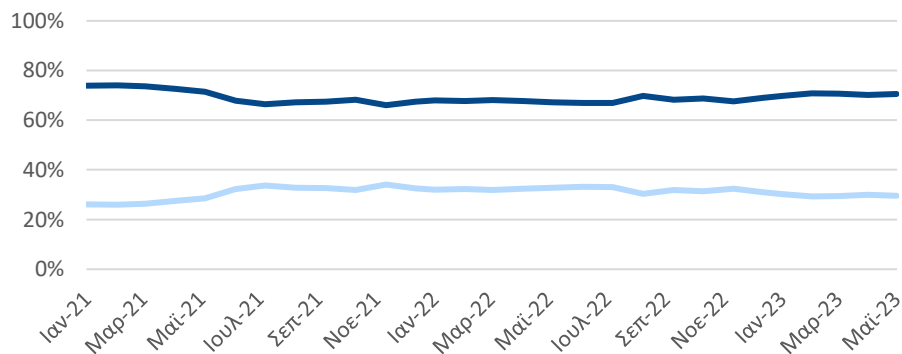
Ανά κανάλι πληρωμής, τα αγαθά κυριαρχούν στις συναλλαγές με κάρτες με φυσική παρουσία, ενώ οι υπηρεσίες κυριαρχούν στις διαδικτυακές συναλλαγές.

Το μερίδιο των διαδικτυακών συναλλαγών για υπηρεσίες κυριαρχεί σε σχέση με το αντίστοιχο για αγαθά.

Μερίδιο στην αξία διαδικτυακών συναλλαγών

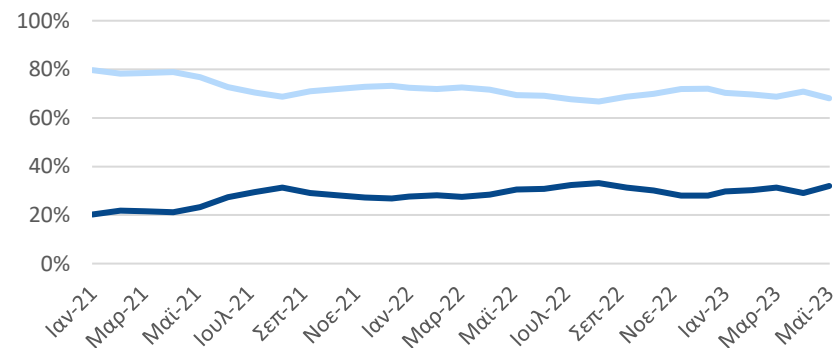
Μερίδιο στον αριθμό διαδικτυακών συναλλαγών

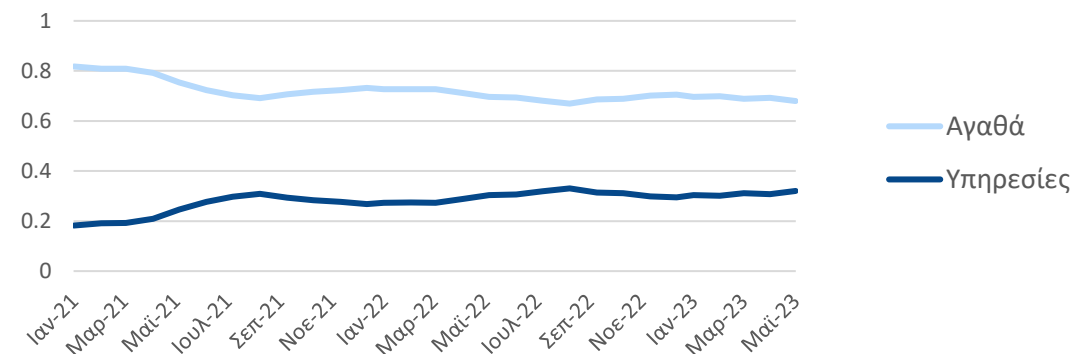
Η αναλογία των υπηρεσιών προς τα αγαθά μεταξύ των διαδικτυακών συναλλαγών πλησιάζει πλέον το 7:3 τόσο σε αξία όσο και σε αριθμό.

Το μερίδιο των συναλλαγών με φυσική παρουσία για αγαθά εξακολουθεί να κυριαρχεί.

Μερίδιο στην αξία συναλλαγών με φυσική παρουσία

Μερίδιο στον αριθμό συναλλαγών με φυσική παρουσία

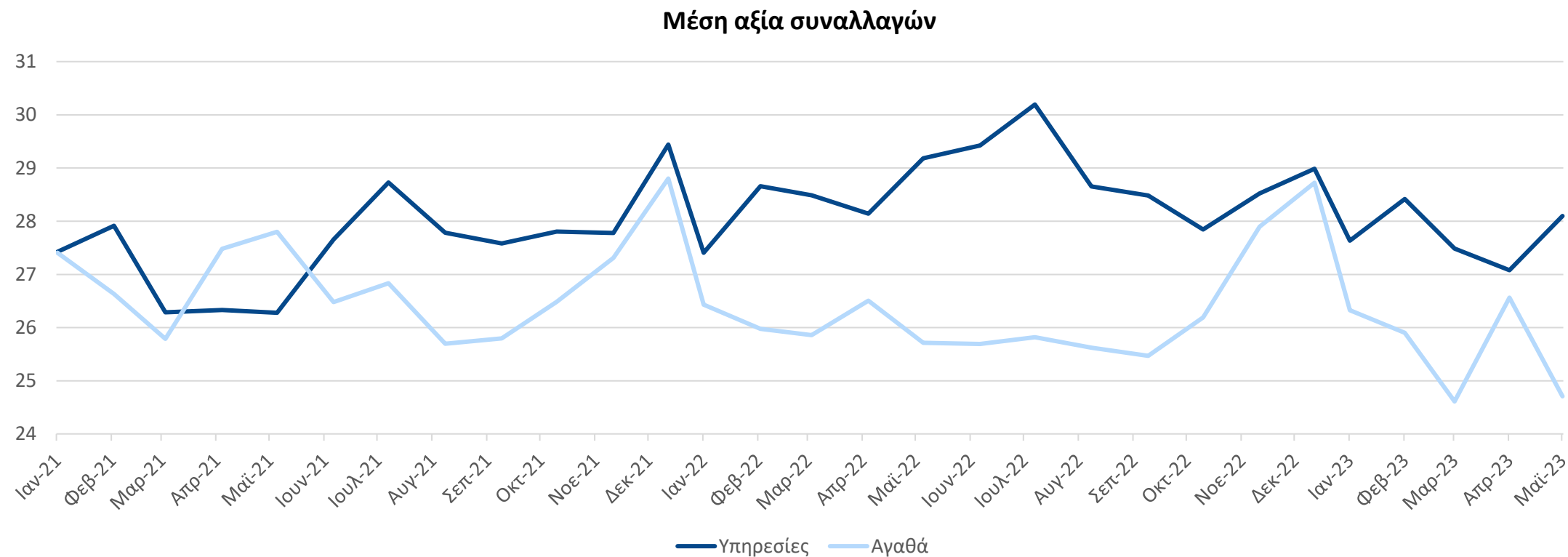

Η αναλογία των υπηρεσιών προς τα αγαθά μεταξύ των συναλλαγών με φυσική παρουσία είναι κοντά στο 3:7 τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους αριθμού.

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Η μέση αξία της συναλλαγής είναι ελαφρώς υψηλότερη για τις υπηρεσίες σε σύγκριση με τα αγαθά...

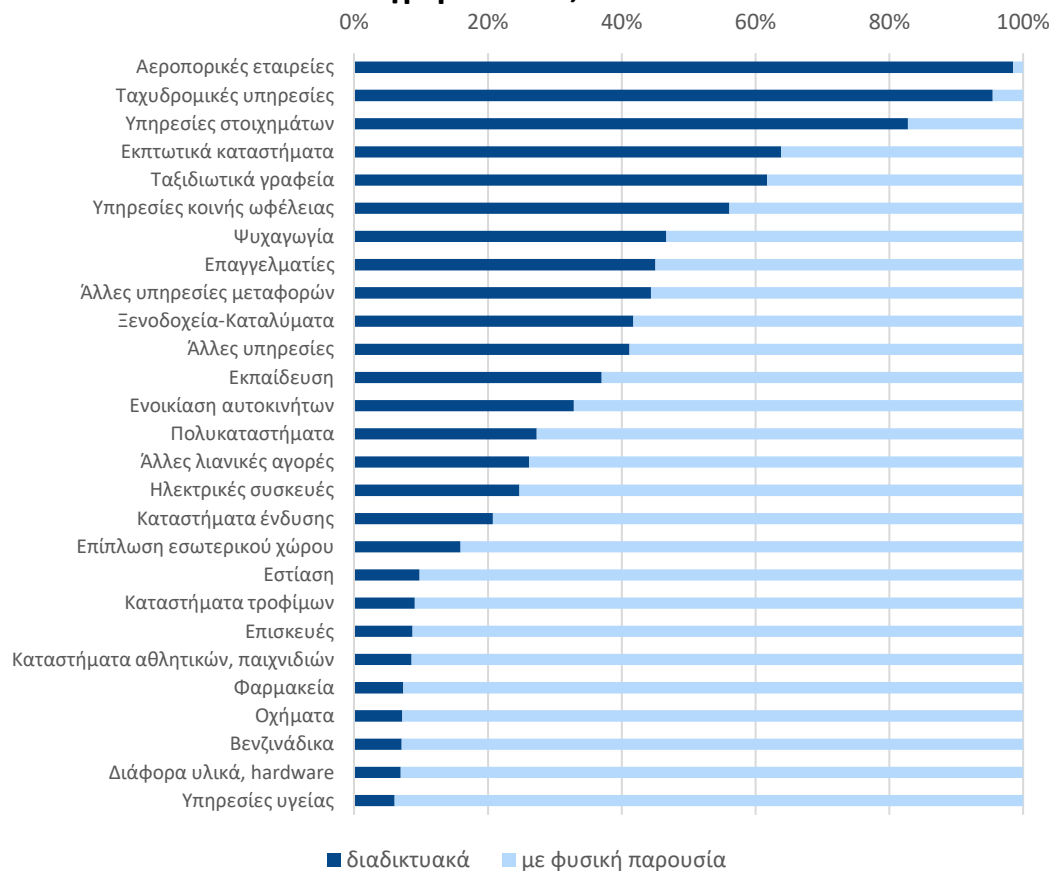

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

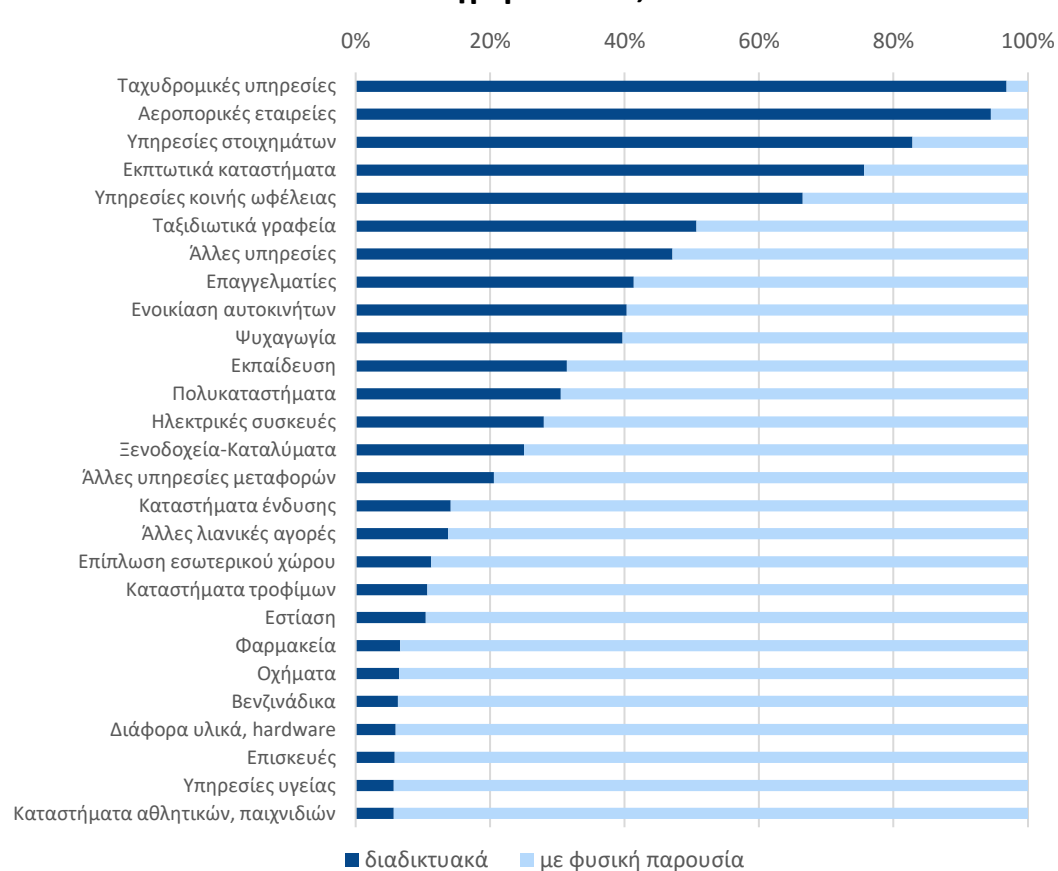
... με διακυμάνσεις με την πάροδο του χρόνου. Η μέση αξία των συναλλαγών τον Μάιο του 2023 ήταν 28 ευρώ για τις υπηρεσίες έναντι 25 ευρώ για τα αγαθά.

Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, οι αεροπορικές εταιρείες και οι υπηρεσίες στοιχημάτων είχαν το υψηλότερο μερίδιο διαδικτυακής χρήσης καρτών το 2022

Αξία συναλλαγών, μερίδιο ανά κανάλι σε κάθε κατηγορία MCC, 2022

Αριθμός συναλλαγών, μερίδιο ανά κανάλι σε κάθε κατηγορία MCC, 2022

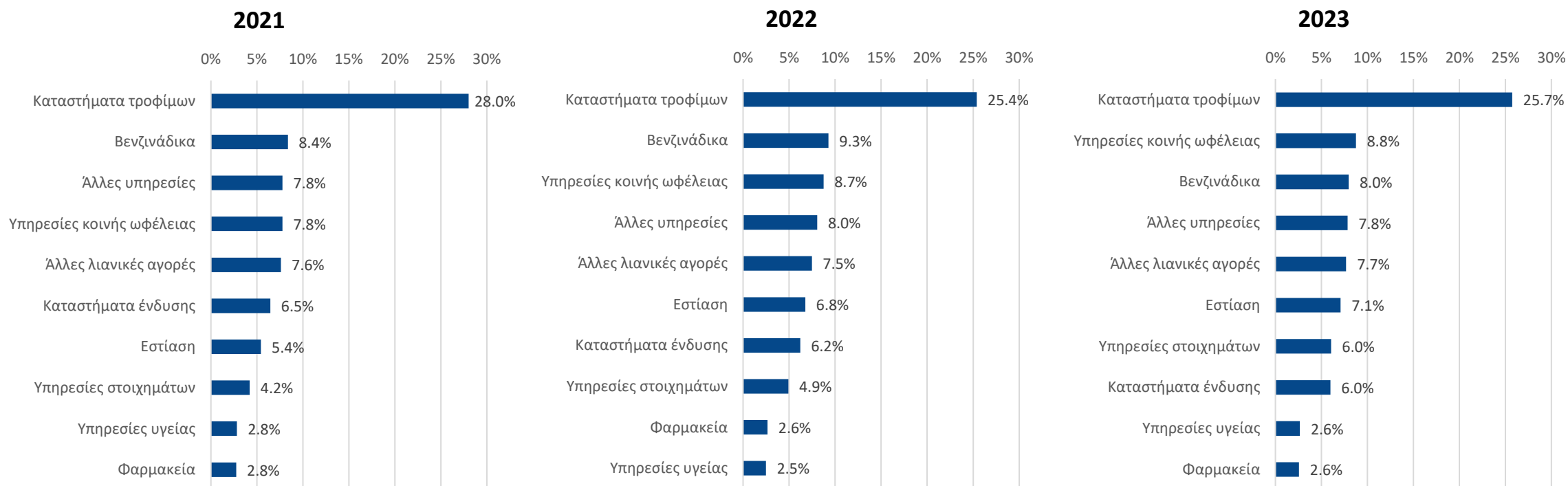

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Περίπου το ¼ της συνολικής αξίας των συναλλαγών με κάρτα δαπανάται σε σούπερ μάρκετ και άλλα καταστήματα τροφίμων...

Υψηλότερα μερίδια δαπανών, ανά κατηγορία συναλλαγής

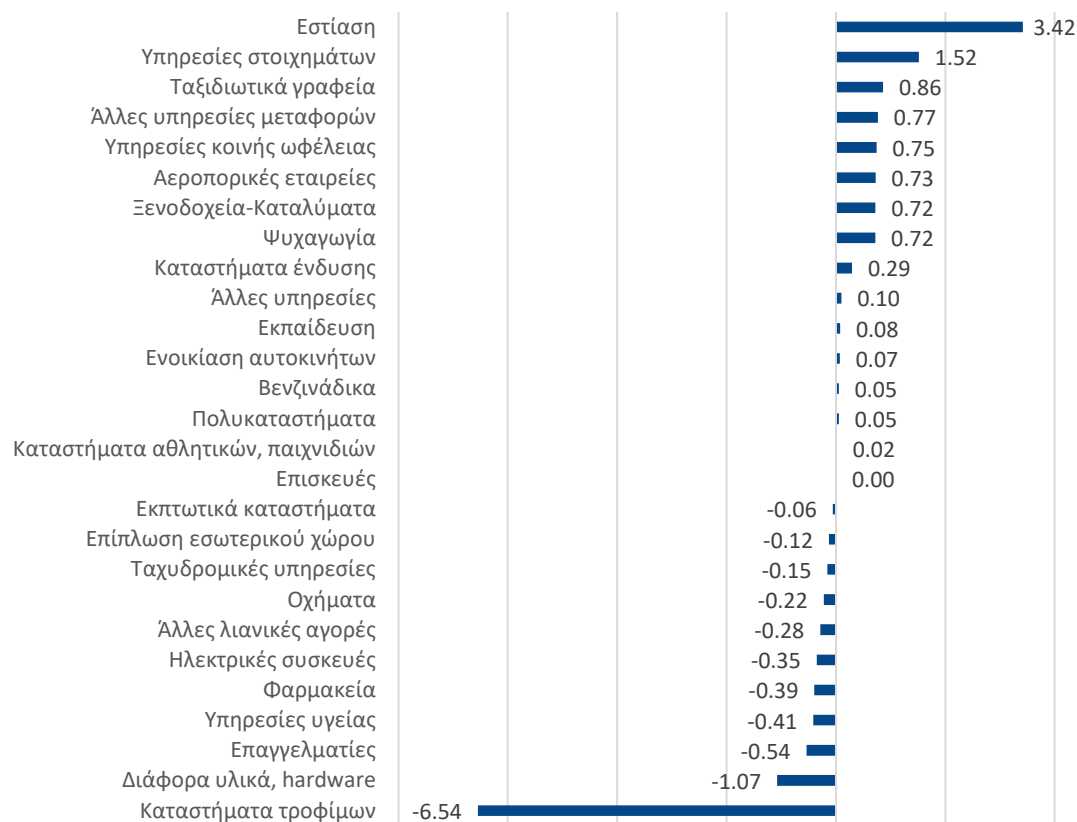

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός για το 2023 περιλαμβάνει τους πέντε πρώτους μήνες του έτους Ιανουάριος-Μάιος

...ενώ τα πρατήρια καυσίμων και οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας αντιπροσωπεύουν άλλο ένα 15% των συνολικών δαπανών με κάρτα.

Μετά την πανδημία, τα εστιατόρια και οι υπηρεσίες στοιχημάτων έχουν επεκτείνει σημαντικά τα μερίδιά τους σε δαπάνες με κάρτες

Μεταβολή στα μερίδια αξίας συναλλαγών, ανά κατηγορία, σε π.μ., 2021-2023

Τα εστιατόρια και τα μπαρ έχουν τη μεγαλύτερη αύξηση του μεριδίου αγοράς σε αξία συναλλαγών με κάρτα, κατά 3,42 ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2021-2023.

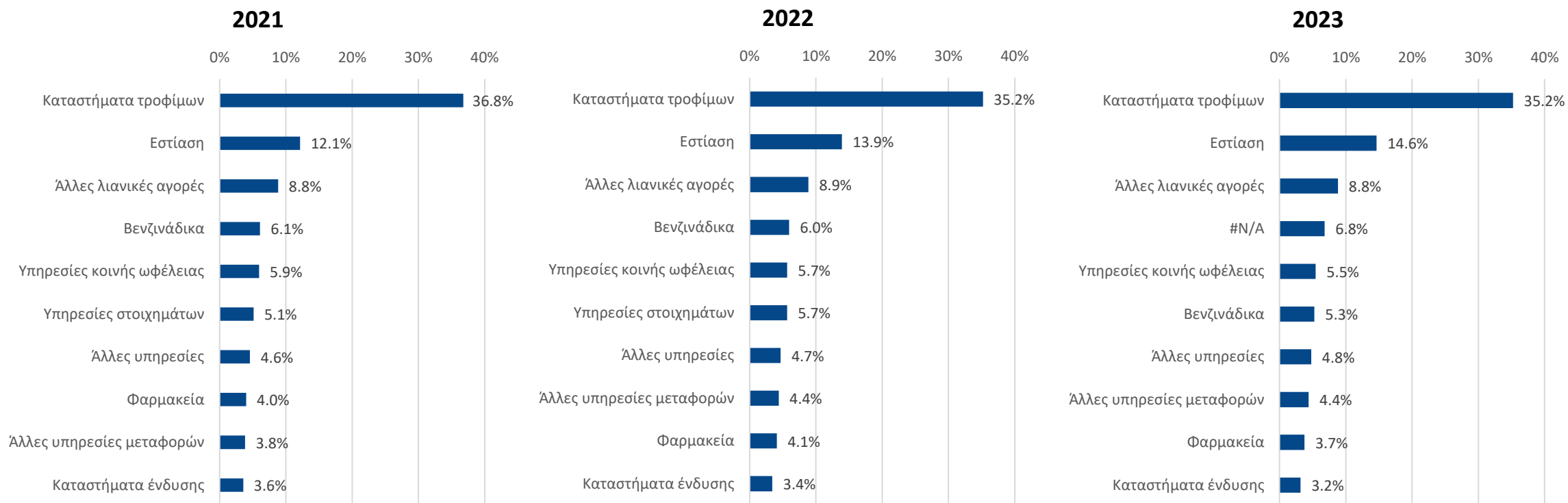
Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς των καταστημάτων τροφίμων μειώθηκε κατά 6,54 ποσοστιαίες μονάδες.

Τομείς όπως τα πρατήρια καυσίμων, οι επισκευές, τα πολυκαταστήματα, τα καταστήματα αθλητικών ειδών και παιχνιδιών παρέμειναν σχεδόν σταθεροί (μεταβολή μικρότερη από 0,05 ποσοστιαίες μονάδες).

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Η μεταβολή του μεριδίου αγοράς αντιστοιχεί στους πρώτους 5 μήνες του 2021 και του 2023

Όσον αφορά τον αριθμό των συναλλαγών, τα σούπερ μάρκετ και άλλα καταστήματα τροφίμων εξακολουθούν να απορροφούν το υψηλότερο μερίδιο (35,2% το 2023).

Υψηλότερα μερίδια αριθμού συναλλαγών, ανά κατηγορία συναλλαγής

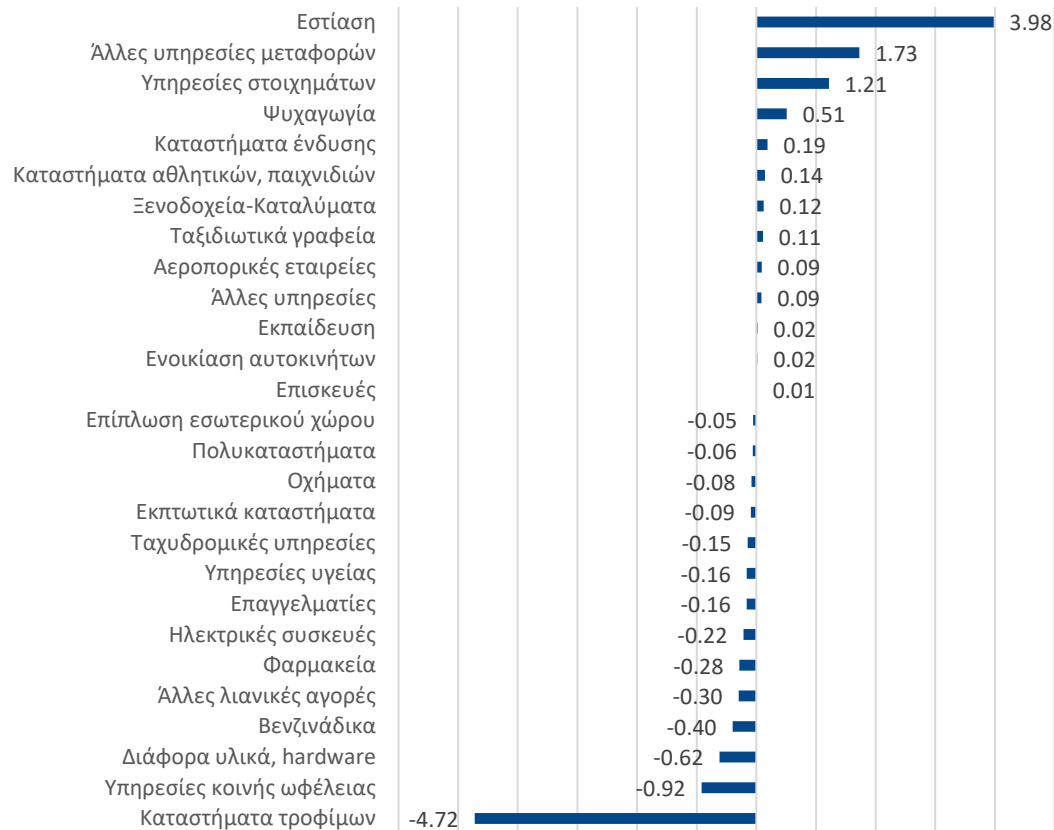

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός του 2023 περιλαμβάνει τους πρώτους πέντε μήνες του 2023.

Τα τελευταία χρόνια, τα εστιατόρια και τα μπαρ κατέχουν το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο σε αριθμό συναλλαγών με κάρτα, με αυξητική τάση (από 12,14% το 2021 σε 14,63% το 2023).

Μετά την πανδημία, το μερίδιο συχνότητας των διαδικτυακών πληρωμών αυξήθηκε περισσότερο στα εστιατόρια, τις μεταφορές και τις υπηρεσίες στοιχημάτων.

Μεταβολή στα μερίδια αριθμού συναλλαγών, ανά κατηγορία, σε π.μ., 2021-2023

Τα εστιατόρια και τα μπαρ έχουν τη μεγαλύτερη αύξηση του μεριδίου αγοράς σε αριθμό συναλλαγών με κάρτα σε σύγκριση με το σύνολο των ψηφιακών συναλλαγών κατά σχεδόν 4 ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2021-2023.

Από την άλλη πλευρά, το μερίδιο αγοράς των καταστημάτων τροφίμων μειώθηκε κατά 4,72 ποσοστιαίες μονάδες.

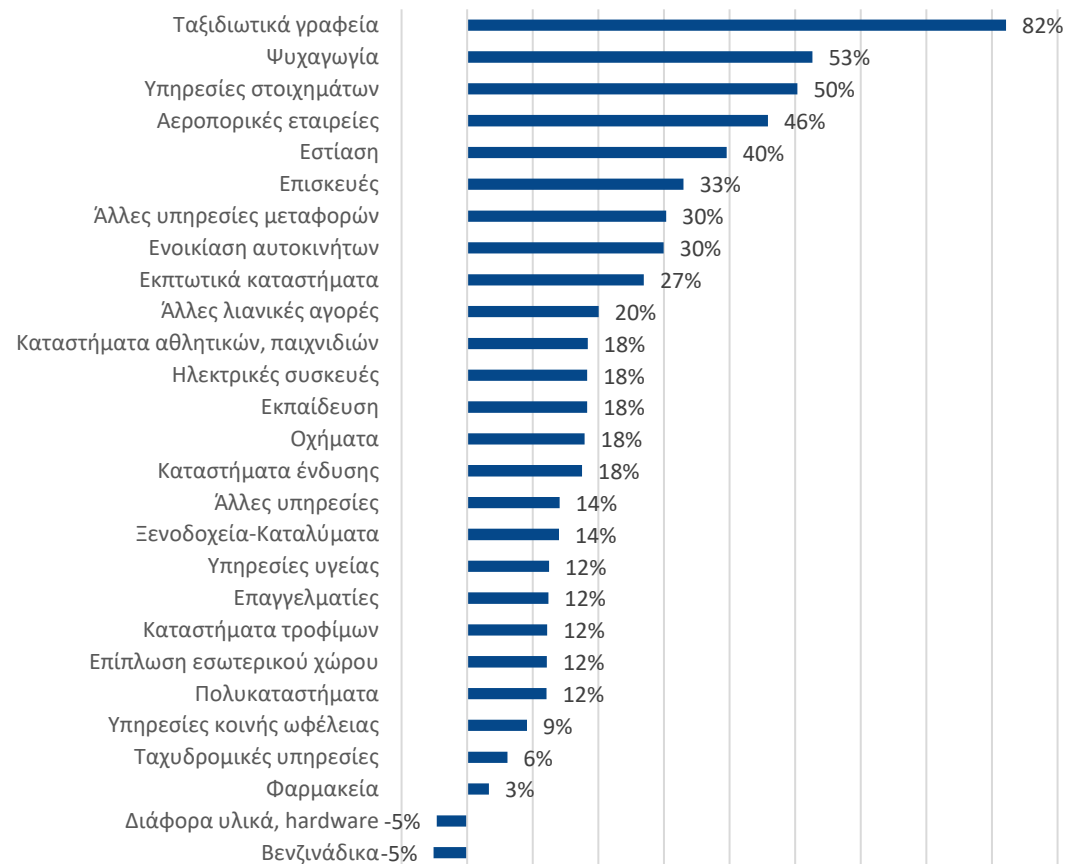
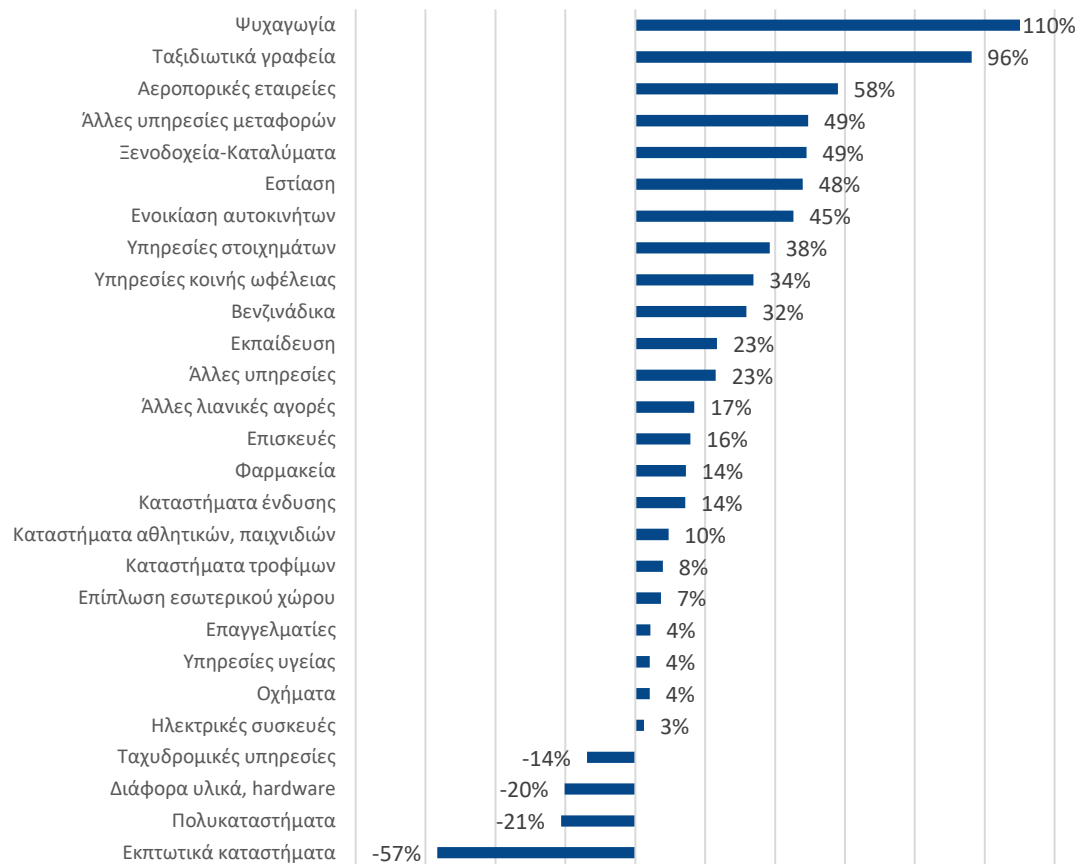
Η συχνότητα ηλεκτρονικών πληρωμών σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η ενοικίαση αυτοκινήτων και τα συνεργεία επισκευής παρέμεινε σχεδόν σταθερή (μεταβολή μικρότερη από 0,05 ποσοστιαίες μονάδες).

Οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης των δαπανών με κάρτα είναι μεγάλοι σε υπηρεσίες, όπως η αναψυχή, η διαμονή, η εστίαση και οι μεταφορές

Αξία συναλλαγών, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή (%)

2021-2022

2022-2023

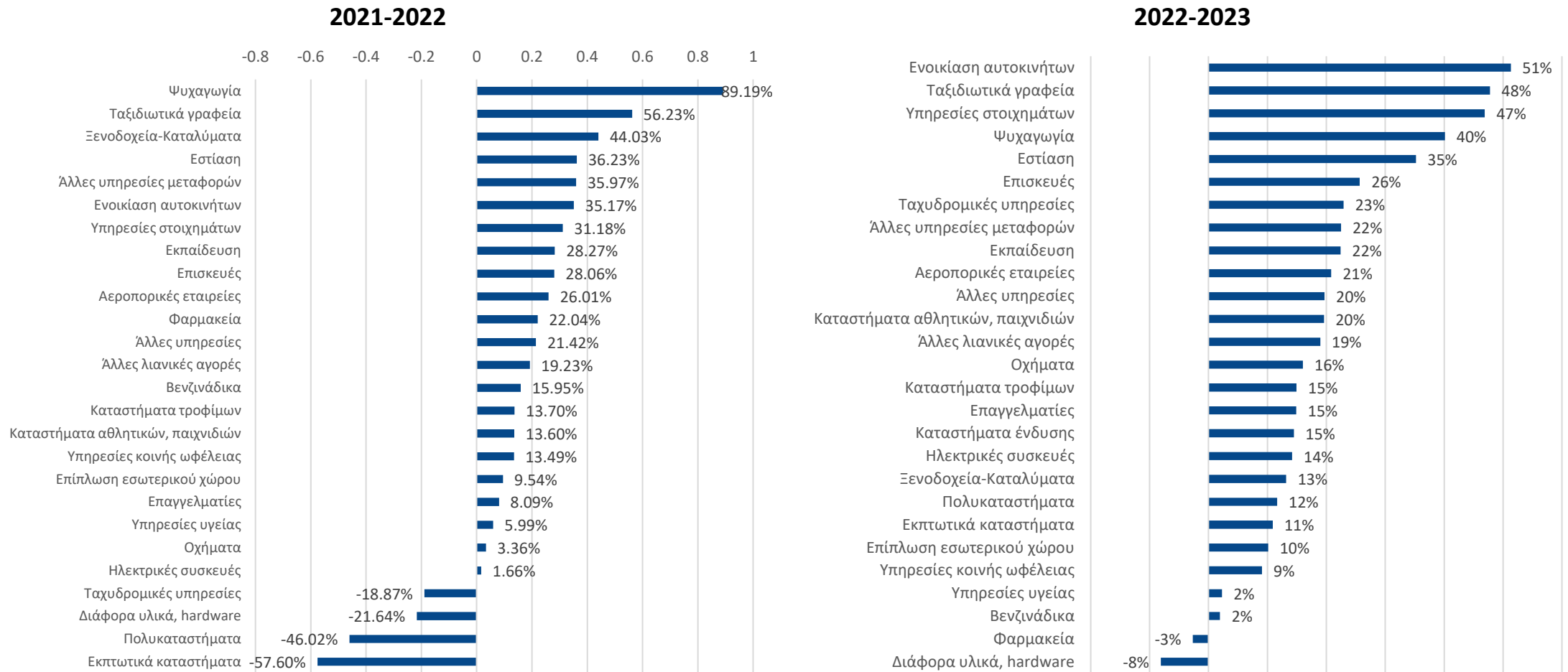

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός για το 2023 περιλαμβάνει τους πρώτους πέντε μήνες του 2023.

Παρόμοια τάση εμφανίζεται σε σχέση με τον αριθμό των συναλλαγών

Αριθμός συναλλαγών, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή (%)

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE, Σημείωση: Ο υπολογισμός για το 2023 περιλαμβάνει τους πρώτους πέντε μήνες του 2023.

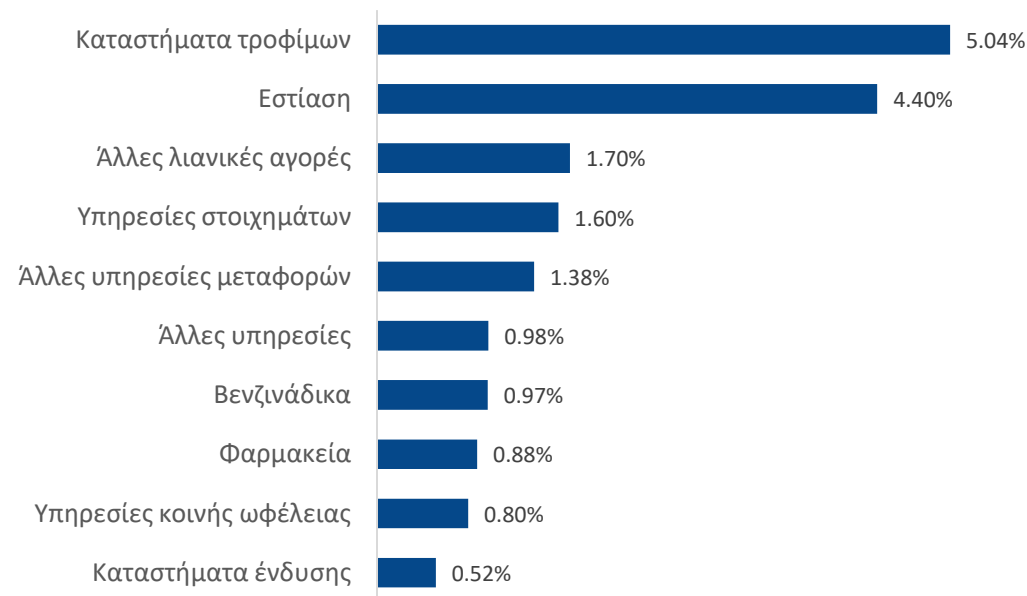

Τα καταστήματα τροφίμων και οι υπηρεσίες εστίασης έχουν σημαντική συμβολή στην αύξηση του αριθμού των συναλλαγών το 2022

Τοπ 10 κλάδοι σε συνεισφορά στην ετήσια μεταβολή της συνολικής αξίας συναλλαγών

Τοπ 10 κλάδοι σε συνεισφορά στην ετήσια μεταβολή του αριθμού συναλλαγών

Πηγή: Mastercard. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία για τις συναλλαγές με κάρτες αφορούν τις κάρτες που εκδίδονται σε κάθε χώρα/περιοχή.

- Η μεγαλύτερη συμβολή στην ετήσια αύξηση της αξίας των συναλλαγών προέρχεται από τα πρατήρια καυσίμων (+2,7%), ακολουθούμενη από τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (+2,6%), τα εστιατόρια και μπαρ (+2,6%) και τα καταστήματα τροφίμων (+2,2%). Αυτό οφείλεται εν μέρει στην αύξηση του πληθωρισμού της ενέργειας.
- Όσον αφορά τον αριθμό των συναλλαγών, τα Καταστήματα Τροφίμων (+5%) οδηγούν την τάση, ακολουθούμενα από τα Εστιατόρια και Μπαρ (+4,4%).

Σε ποιους τομείς οι πληρωμές με κάρτες συσχετίζονται περισσότερο με τα συνολικά έσοδα από τον ΦΠΑ;

- Σκοπός της ανάλυσης παραγόντων
 - Ανάδειξη κοινών υποκείμενων παραγόντων που επηρεάζουν την αξία των συναλλαγών με κάρτες κάθε κατηγορίας MCC
 - Πρόκληση η αντιμετώπιση πολύ λίγων παρατηρήσεων & πολλαπλών συσχετίσεων στην εκτίμηση της επίδρασης κάθε μίας από τις πολλαπλές κατηγορίες MCC στα συνολικά έσοδα ΦΠΑ
- Παρατηρήσεις
 - Ο αντίκτυπος της πανδημίας σε επιμέρους τομείς φαίνεται να αποτελεί σημαντικό παράγοντα των αποτελεσμάτων
 - Η κατασκευή των παραγόντων δεν χρειάζεται απαραίτητα να είναι μοναδική
- Μεθοδολογία
 - Πραγματοποιήσαμε ανάλυση παραγόντων σε 27 μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν τις ετήσιες μεταβολές στην αξία των συναλλαγών με κάρτες στις 27 κατηγορίες MCC
 - Η ανάλυση αποκάλυψε ότι τέσσερις παράγοντες αποτυπώνουν κατά κύριο λόγο τη μεταβλητότητα μεταξύ των κατηγοριών MCC
 - Η παλινδρόμηση του ρυθμού αύξησης των εσόδων από τον ΦΠΑ εστιάζει στους τρεις πρώτους παράγοντες, καθώς επιδεικνύουν επαρκή ερμηνευτική δύναμη, αποδίδοντας adjusted $R^2=74,6\%$

Βήμα 1. Προσδιορισμός των υποκείμενων παραγόντων που επηρεάζουν τη χρήση καρτών ανά τομέα

Σταθμίσεις παραγόντων (factor loadings)

Κατηγορία συναλλαγών MCC	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4
Αεροπορικές εταιρείες	0.95	0.01	-0.14	0.13
Ενοικίαση αυτοκινήτων	0.94	-0.18	-0.18	0.09
Καταστήματα ένδυσης	0.83	0.32	-0.27	-0.24
Πολυκαταστήματα	0.82	0.04	-0.08	0.24
Εκπτώτικα καταστήματα	-0.50	0.77	-0.23	0.03
Φαρμακεία	0.68	-0.34	0.17	-0.06
Εκπαίδευση	0.60	0.03	0.51	0.41
Ηλεκτρικές συσκευές	0.46	0.82	0.06	-0.20
Καταστήματα τροφίμων	-0.05	0.74	0.47	-0.33
Βενζινάδικα	0.83	-0.30	0.26	-0.25
Διάφορα υλικά, hardware	0.41	0.85	-0.05	0.20
Υπηρεσίες υγείας	0.46	0.54	0.07	0.55
Ξενοδοχεία-Καταλύματα	0.90	-0.29	-0.30	0.04
Επίπλωση εσωτερικού χώρου	0.76	0.48	-0.13	-0.19
Ταχυδρομικές υπηρεσίες	-0.70	0.60	-0.02	0.18
Άλλες λιανικές αγορές	0.28	0.81	0.26	-0.28
Άλλες υπηρεσίες	0.26	-0.21	0.83	0.09
Άλλες υπηρεσίες μεταφορών	0.97	-0.11	-0.08	-0.01
Επαγγελματίες	0.08	0.81	0.55	-0.01
Quasi cash	-0.68	0.40	-0.32	-0.19
Ψυχαγωγία	0.95	-0.26	-0.07	0.05
Επισκευές	0.29	0.88	-0.15	0.10
Εστίαση	0.92	-0.02	-0.22	0.07
Καταστήματα αθλητικών, παιχν	0.76	0.43	-0.21	-0.30
Ταξιδιωτικά γραφεία	0.94	0.04	-0.18	-0.04
Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	0.71	-0.39	0.48	-0.22
Οχήματα	0.15	0.94	0.00	0.19

- Ο παράγοντας 1 φαίνεται να επηρεάζει τις περισσότερες κατηγορίες MCC, ιδίως τις εποχιακές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό.
- Ο παράγοντας 2 φαίνεται να καταγράφει τις υποκείμενες τάσεις που σχετίζονται με την εγχώρια ζήτηση αγαθών
- Ο παράγοντας 3 φαίνεται να σχετίζεται ειδικά με τις δραστηριότητες υπηρεσιών.
- Ο παράγοντας 4 φαίνεται να επηρεάζει ιδιαίτερα τους τομείς υπηρεσιών που έχουν πληγεί περισσότερο από την πανδημία, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και οι μεταφορές.

Πηγή: Εκτίμηση του μοντέλου παραγόντων IOBE σε δείγμα πληρωμών με κάρτες κατά την περίοδο Ιαν. 2021-Μαϊ. 2023.

Σημείωση: οι παραπάνω σταθμίσεις των παραγόντων αντικατοπτρίζουν τους εκτιμώμενους συντελεστές από την παλινδρόμηση της αύξησης της αξίας της κάρτας κάθε κατηγορίας MCC στους τέσσερις παράγοντες.

Βήμα 2. Επισήμανση των τομέων MCC όπου η χρήση καρτών έχει ισχυρή συσχέτιση με τα έσοδα από τον ΦΠΑ

Κατάταξη	Κατηγορία συναλλαγών MCC
1	Επαγγελματίες
2	Βενζινάδικα
3	Άλλες υπηρεσίες
4	Εκπαίδευση
5	Υπηρεσίες υγείας
6	Φαρμακεία
7	Άλλες λιανικές αγορές
8	Εστίαση
9	Καταστήματα αθλητικών, παιχνιδιών
10	Εκπτωτικά καταστήματα

Πηγή: Εκτίμηση του μοντέλου παραγόντων IOBE σε δείγμα πληρωμών με κάρτες κατά την περίοδο Ιαν. 2021-Μαΐ. 2023.

- Χρησιμοποιώντας τους εκτιμώμενους συντελεστές παλινδρόμησης των παραγοντικών μεταβλητών μαζί με τα βάρη των παραγόντων, είναι δυνατόν να κατασκευαστούν οι τεκμαρτοί συντελεστές των σχετικών κατηγοριών MCC
- Η κατάταξη των 10 κορυφαίων συντελεστών αποκαλύπτει μια ισχυρή συσχέτιση των "επαγγελματικών υπηρεσιών" με τα έσοδα από τον ΦΠΑ
- Ακολουθούν τα πρατήρια υγρών καυσίμων, τα οποία μπορεί να σχετίζονται με τον αντίκτυπο των βασικών επιπτώσεων της πανδημίας από τα μέτρα περιορισμού
- Ακολουθούν οι "Άλλες υπηρεσίες", η "Εκπαίδευση" και η "Υγεία", οι οποίες καταλαμβάνουν τις 5 πρώτες θέσεις.

Τάσεις στις διαδικτυακές συναλλαγές σε επιλεγμένους κλάδους

Ένδυση

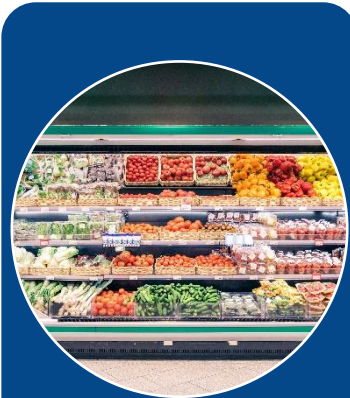
Εστιατόρια
και μπαρ

Φάρμακα

Κοινή
Ωφέλεια

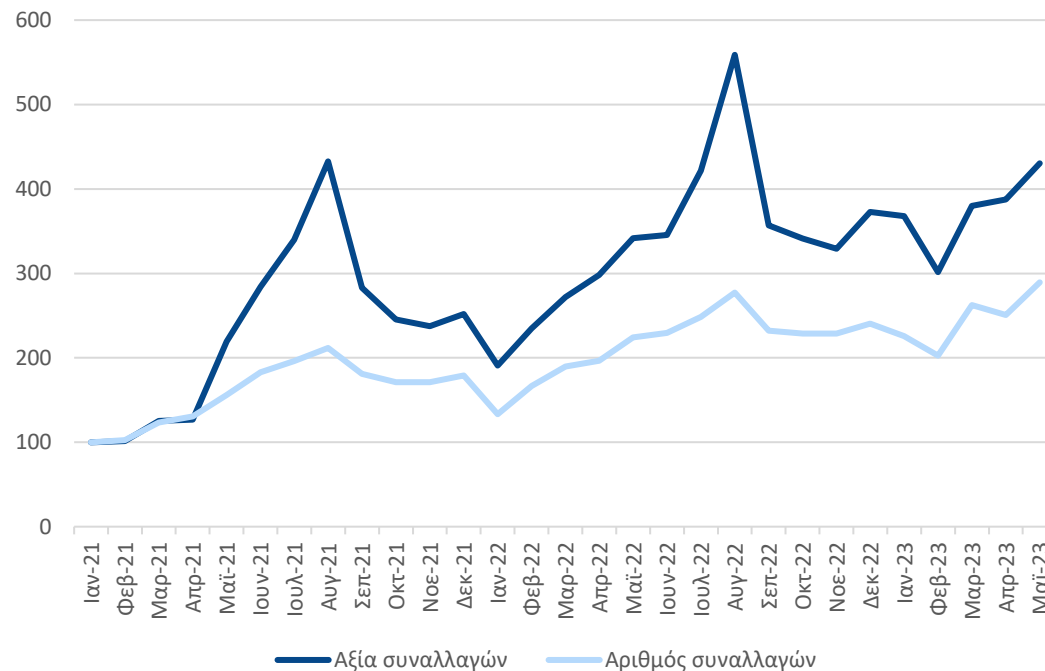
Τρόφιμα

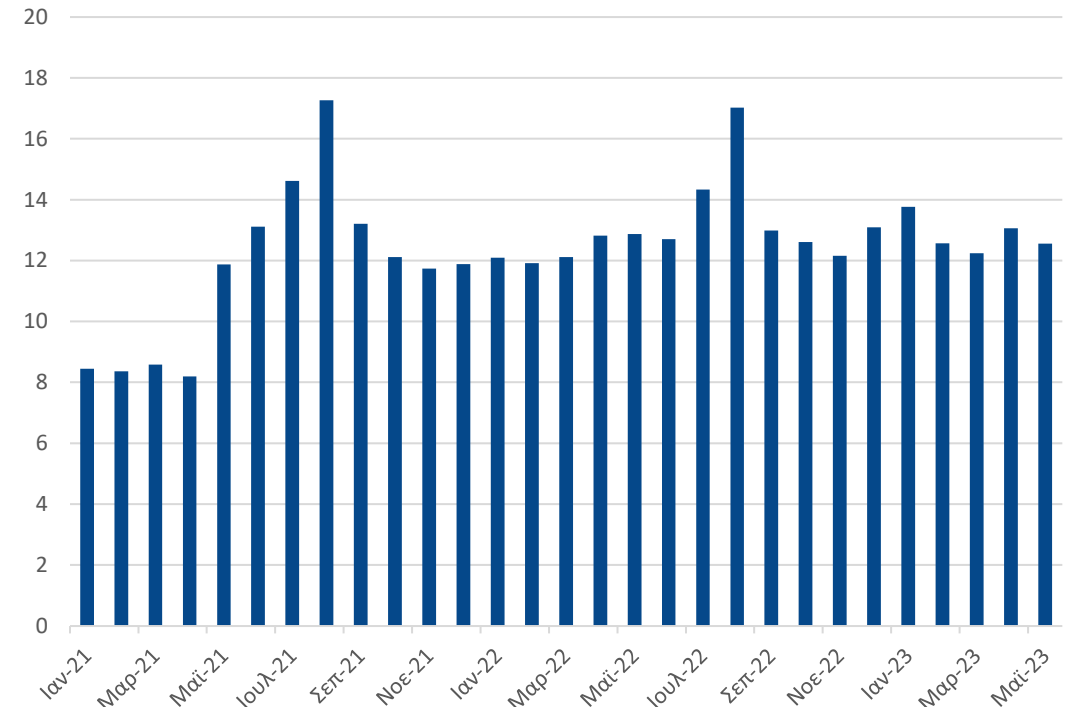
Αναψυχή

Ο αριθμός των συναλλαγών στα εστιατόρια και τα μπαρ είναι σχεδόν τριπλάσιος σε σύγκριση με το 2021, όταν ίσχυαν οι πανδημικοί περιορισμοί

Διαδικτυακή χρήση καρτών για εστιατόρια και μπαρ
(Δείκτης Ιαν.2021=100)

Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

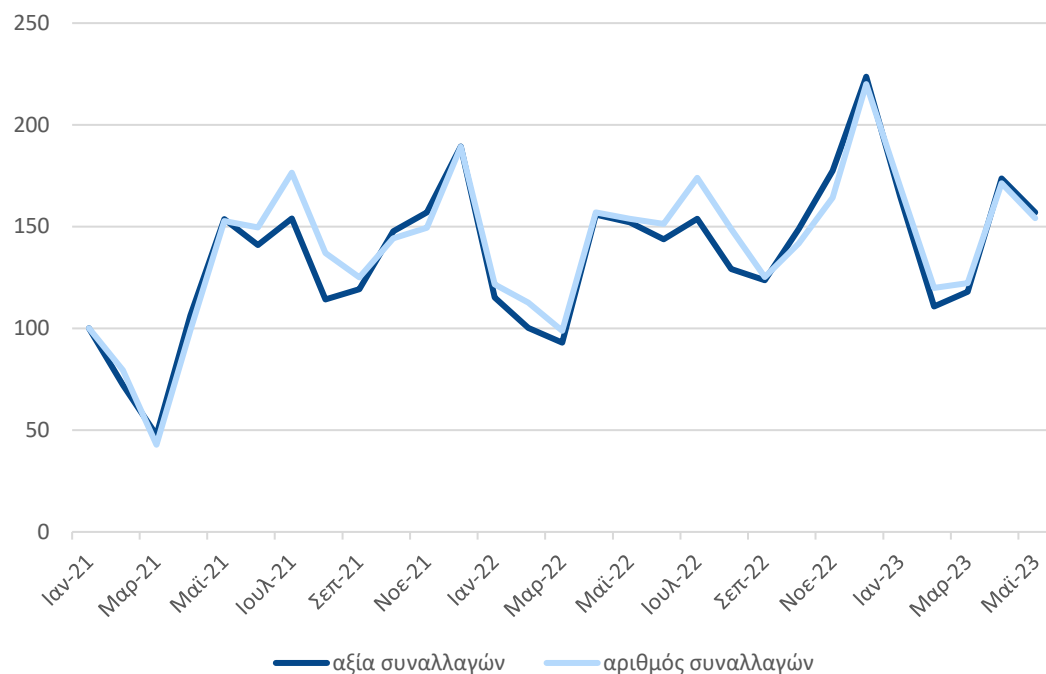
Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Η μέση αξία συναλλαγής έχει σταθεροποιηθεί γύρω στα 13 ευρώ κατά τη διάρκεια του 2023, ενώ τα ρεκόρ κορυφώνονται κοντά στα 17 ευρώ κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών κάθε Αύγουστο.

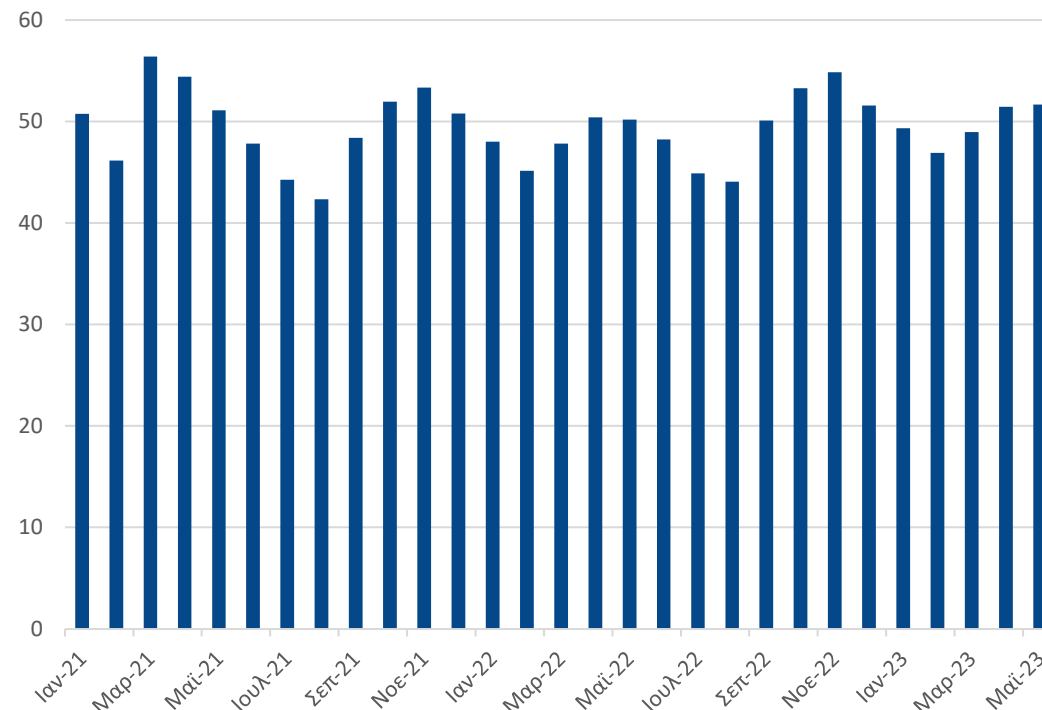

Οι διαδικτυακές συναλλαγές στα καταστήματα ένδυσης έχουν αυξηθεί, με διακυμάνσεις λόγω εποχικότητας

Διαδικτυακή χρήση καρτών για καταστήματα ένδυσης
(Δείκτης Ιαν. 2021=100)

Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

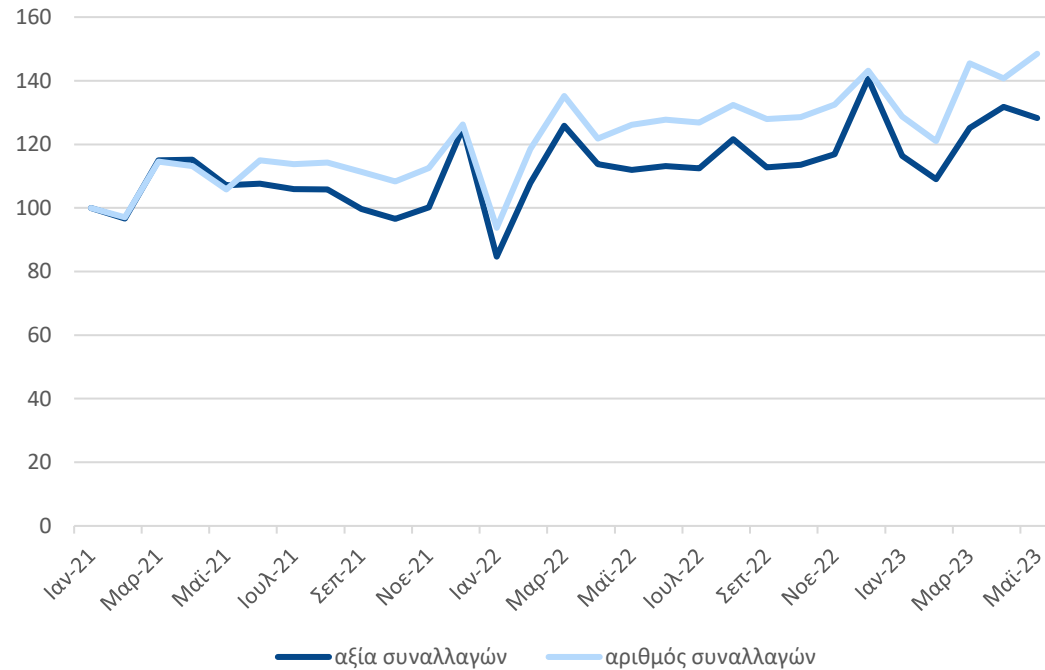

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

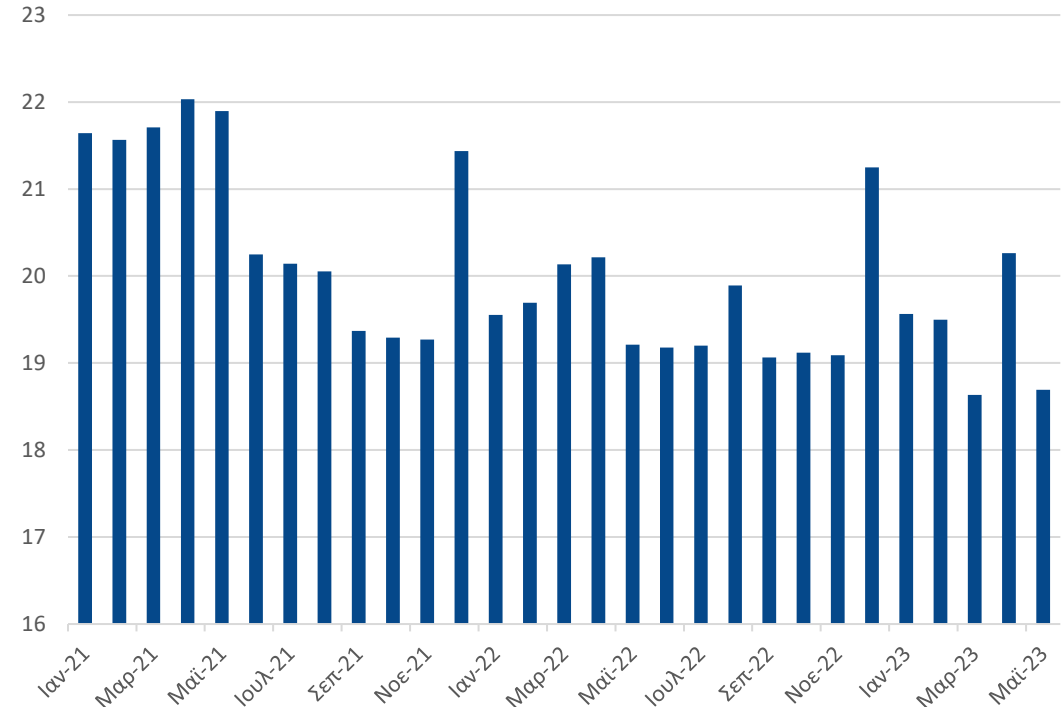
Η μέση μηνιαία αξία συναλλαγών κυμαίνεται μεταξύ 46 και 52 ευρώ κατά τη διάρκεια του 2023.

Η αύξηση στα καταστήματα τροφίμων ήταν πιο συγκρατημένη μετά την πανδημία

Διαδικτυακή χρήση καρτών για καταστήματα τροφίμων
(Δείκτης Ιαν. 2021=100)

Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

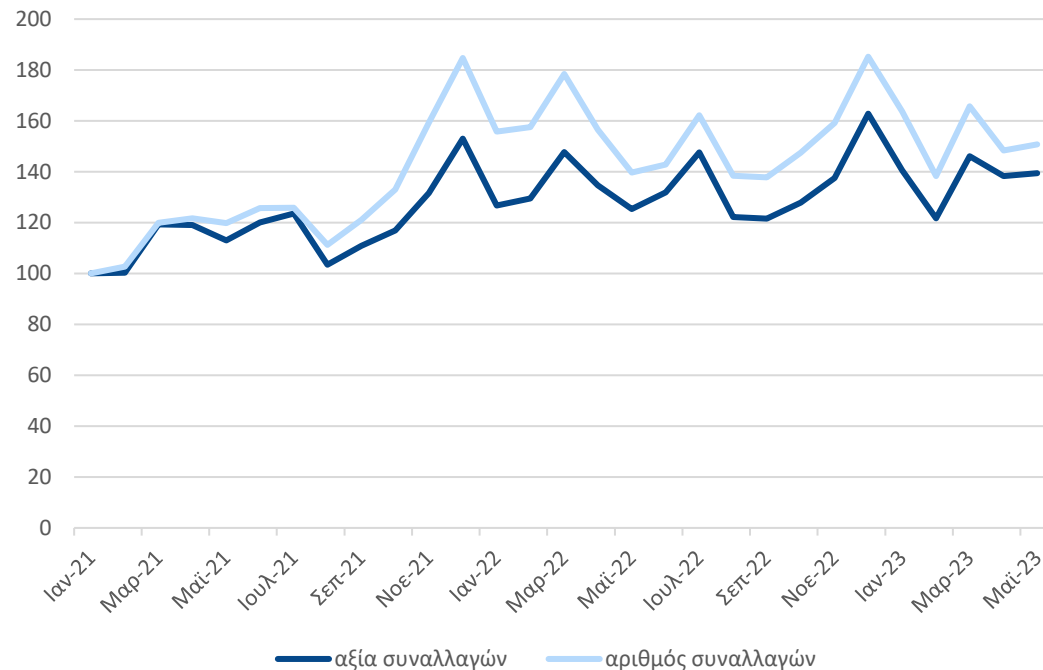

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

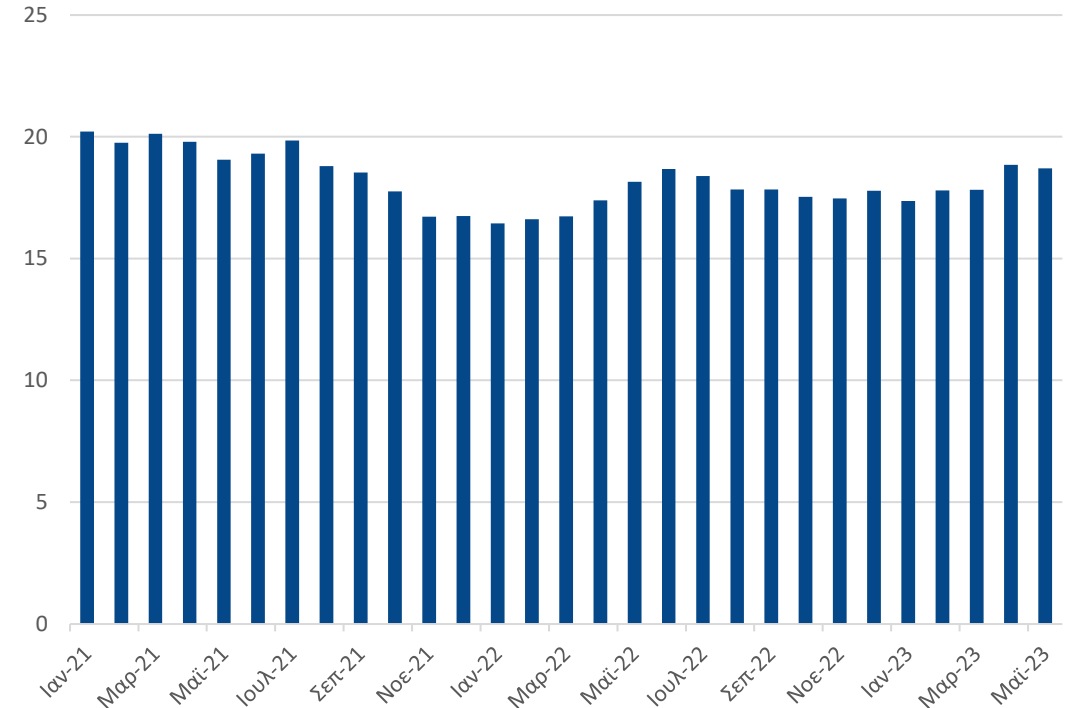
Η μέση μηνιαία αξία των συναλλαγών μειώθηκε μετά την πανδημία, ενώ εποχικές αιχμές παρατηρούνται κατά τις περιόδους των Χριστουγέννων και του Πάσχα.

Ομοίως, η αύξηση στα **Φαρμακεία** περιορίστηκε μετά την ενίσχυση της πανδημίας.

Διαδικτυακή χρήση καρτών για φαρμακεία
(Δείκτης Ιαν.2021=100)

Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

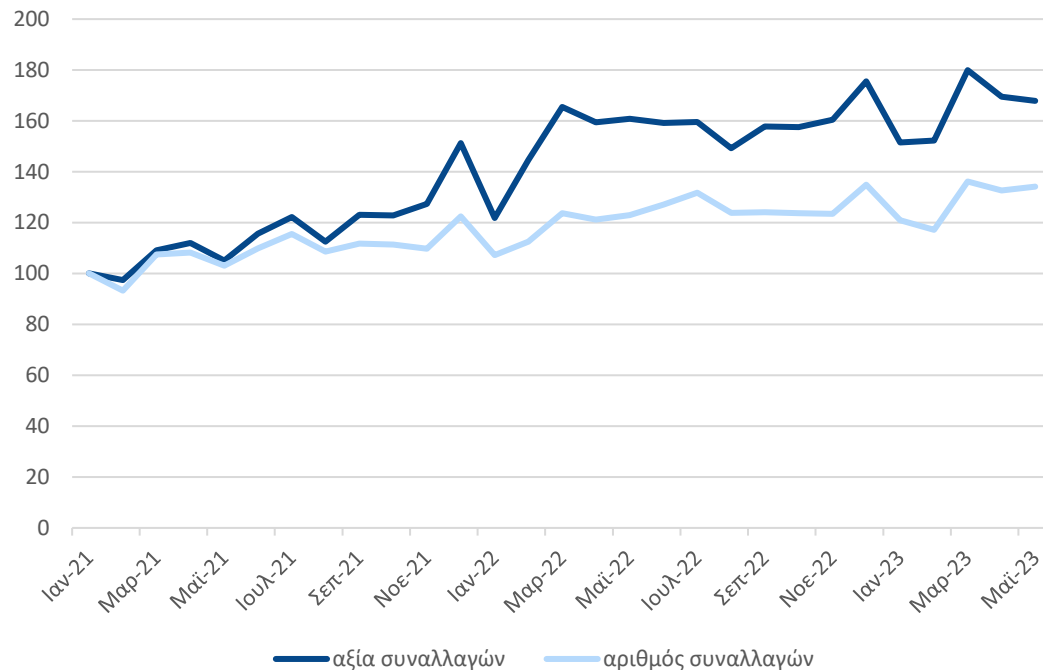

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Η μέση αξία της συναλλαγής έχει σταθεροποιηθεί κοντά στα 18 ευρώ κατά τη διάρκεια του 2023.

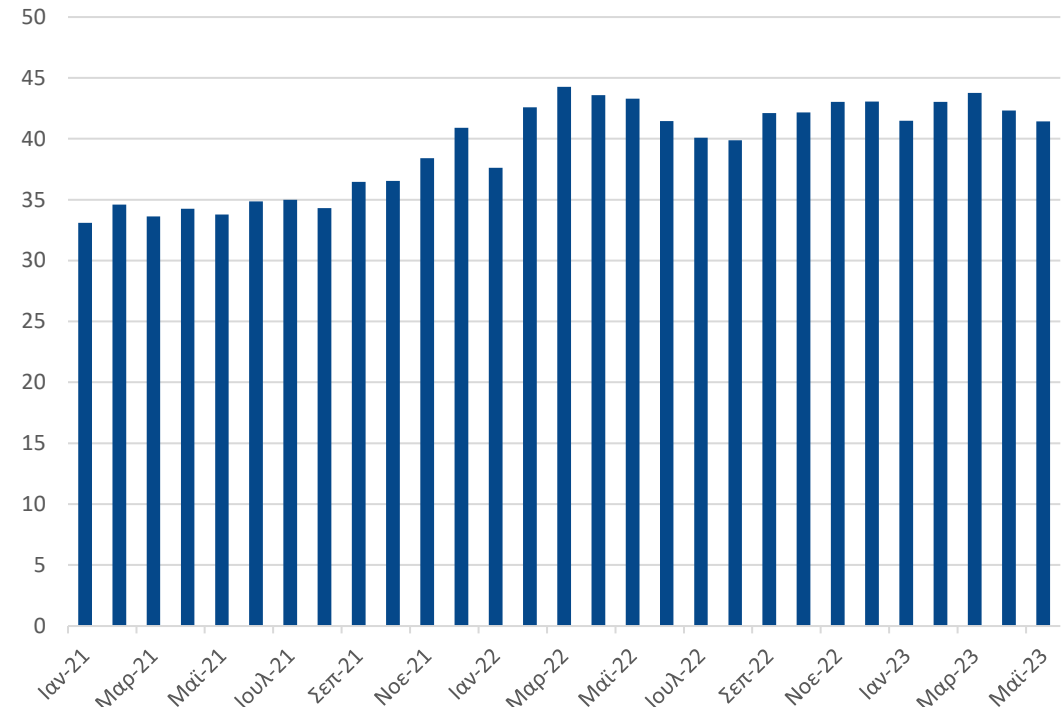
Η διαδικτυακή χρήση καρτών για υπηρεσίες κοινής ωφέλειας έχει αυξηθεί σε σύγκριση με το 2021...

Διαδικτυακή χρήση καρτών για υπηρεσίες κοινής ωφέλειας
(Δείκτης Ιαν.2021=100)

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

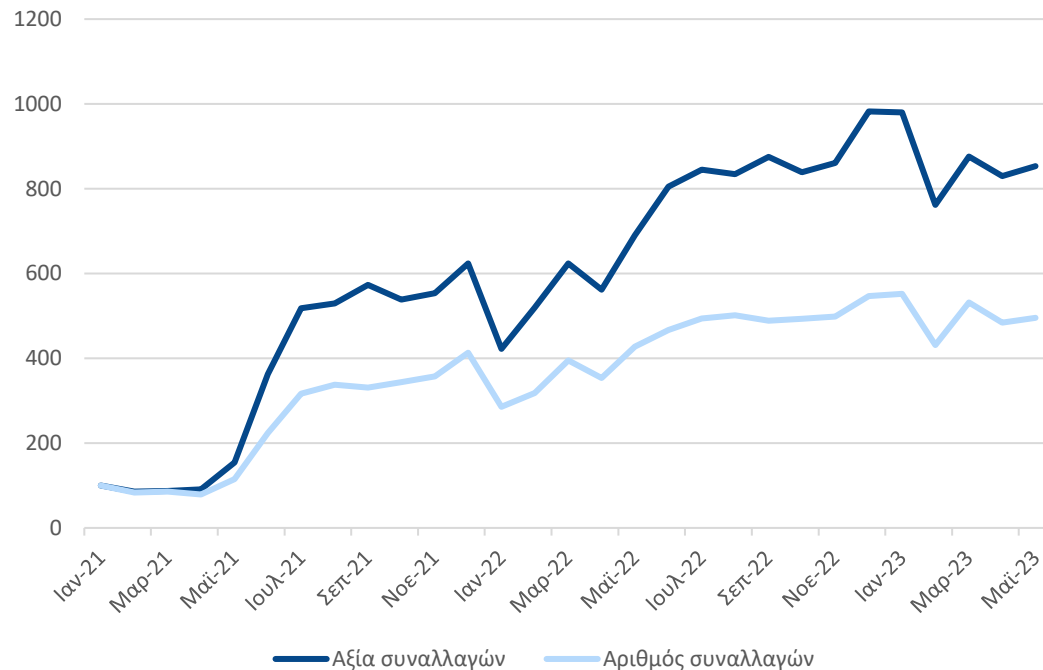
Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

... με υψηλότερες μέσες τιμές συναλλαγών, που επηρεάζονται επίσης από τον πληθωρισμό της ενέργειας κατά τη διάρκεια του 2022.

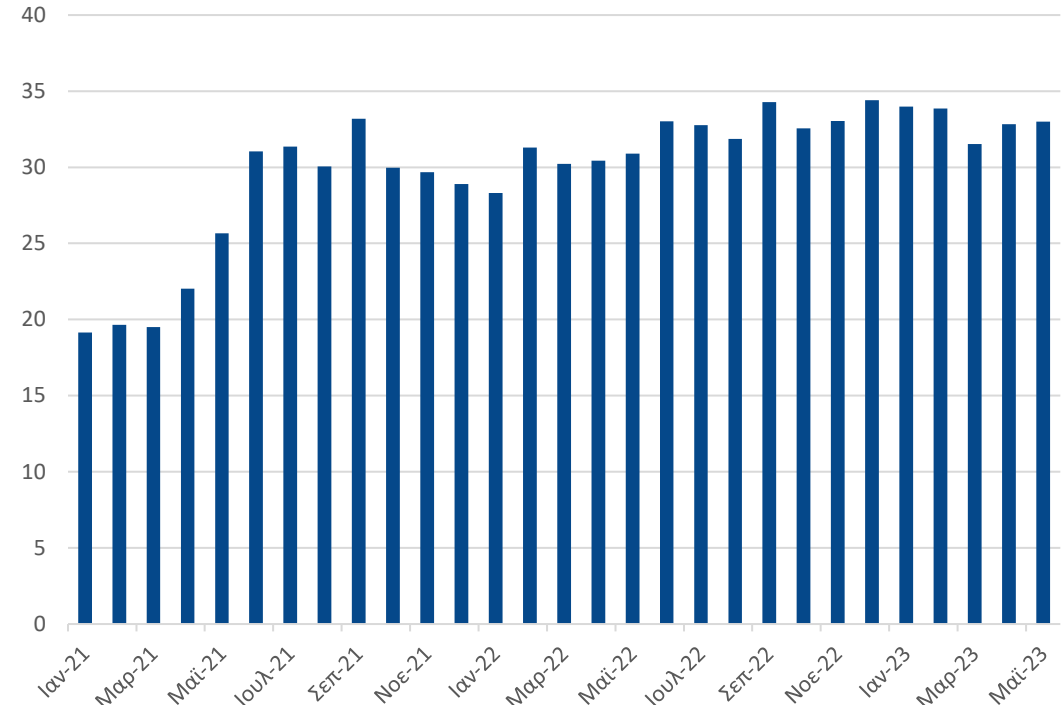
Η διαδικτυακή χρήση της κάρτας για **αναψυχή** είναι πλέον πέντε και οκτώ φορές υψηλότερη σε σύγκριση με το 2021, από πλευράς συχνότητας και αξίας, αντίστοιχα...

Διαδικτυακή χρήση καρτών για υπηρεσίες αναψυχής
(Δείκτης Ιαν. 2021=100)

Πηγή: Mastercard, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών (σε ευρώ)

...επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από τα μέτρα περιορισμού της πανδημίας που εφαρμόστηκαν το 2021. Η μέση αξία των συναλλαγών έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από 50% από τις αρχές του 2021.

Περιεχόμενα

- Πλαίσιο και στόχοι ανάλυσης
- Χρήση καρτών ανά κανάλι και τομέα
- **Επίδραση στα έσοδα ΦΠΑ**
- Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής

Πώς επηρεάζει η χρήση καρτών τα φορολογικά έσοδα στην Ελλάδα μετά την πανδημία;

Στόχος

- Να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος της χρήσης της κάρτας στα φορολογικά έσοδα, ελέγχοντας παράλληλα τις μακροοικονομικές τάσεις και τα σοκ που σχετίζονται με την πανδημία.

Μεθοδολογία

- Παλινδρομήσεις χρονολογικών σειρών
- Χρήση ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης για στασιμότητα
- Μηνιαία συχνότητα
- Χρήση κατάλληλων ελέγχων
- Έλεγχοι αξιοπιστίας

Μεταβλητές και στοιχεία

Εξαρτημένη μεταβλητή

- Έσοδα από ΦΠΑ (ρυθμός μεταβολής)

Ανεξάρτητες μεταβλητές και μεταβλητές ελέγχου

- Αξία συναλλαγών με κάρτες (ρυθμός μεταβολής)
- Ιδιωτική κατανάλωση, σε τρέχουσες τιμές (ρυθμός μεταβολής)
- Διεθνείς τουριστικές αφίξεις (ρυθμός μεταβολής)
- Covid ως μια ψευδομεταβλητή, με τιμή 1 μόνο το πρώτο έτος των περιορισμών COVID (Μάρτιος 2020 - Μάρτιος 2021), διαφορετικά 0
- Περίοδοι Covid ως κατηγορική μεταβλητή, με τιμή 0 την περίοδο Ιαν.2015-Φεβ.2020, 1 την περίοδο Μάρ.2020-Μάρ.2021 και 2 την περίοδο Απρ.2021-Μάι.2023

Στοιχεία

- Μηνιαία στοιχεία την περίοδο Ιανουάριο 2015 – Μάιο 2023 για όλες τις κάρτες (χρεωστικές, πιστωτικές, προπληρωμένες)
- Αξία συναλλαγών με κάρτες πληρωμών (Mastercard)
- Τα στοιχεία ηλεκτρονικών πληρωμών από τον Ιανουάριο 2015 έως τον Δεκέμβριο 2019 δεν περιλαμβάνουν τις διαδικτυακές συναλλαγές και τις συναλλαγές με προπληρωμένες κάρτες, ωστόσο και τα δύο μερίδια αγοράς είναι πολύ μικρά. Για το λόγο αυτό, υποθέτουμε ότι οι συνολικές συναλλαγές με κάρτες αυτής της περιόδου προέρχονται κυρίως από συναλλαγές με χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες με φυσική παρουσία.
- Έσοδα από ΦΠΑ (Υπουργείο Οικονομικών)
- Ιδιωτική κατανάλωση, σε τρέχουσες τιμές (IOBE εκτίμηση μηνιαίας χρονοσειράς από τριμηνιαία στοιχεία ELSTAT)
- Διεθνείς τουριστικές αφίξεις σε ξενοδοχεία, κάμπινγκ, βραχυχρόνια καταλύματα (ELSTAT - Eurostat)

Οι συναλλαγές με κάρτες εξακολουθούν να συνδέονται με υψηλότερα έσοδα ΦΠΑ μετά τον έλεγχο των μακροοικονομικών παραγόντων και των παραγόντων που σχετίζονται με την πανδημία

Μεταβλητές	Εξαρτημένη μεταβλητή : Έσοδα από ΦΠΑ		
	I	II	III
Αξία συναλλαγών	0.134*** (0.038)		
Αξία συναλλαγών # covid			
0		0.143*** (0.047)	
1		0.031 (0.025)	
Αξία συναλλαγών # περίοδοι covid			
0			0.130** (0.052)
1			0.196 (0.297)
2			0.377* (0.223)
Ιδιωτική κατανάλωση	1.135*** (0.203)	1.183*** (0.252)	0.891** (0.406)
Αφίξεις ξένων τουριστών	0.005*** (0.001)	0.005*** (0.001)	0.005*** (0.002)
Σταθερός όρος	0.002 (0.002)	-0.004 (0.025)	-0.001 (0.027)
R-squared	0.5061	0.5069	0.5174
Αριθμός παρατηρήσεων	101	101	101
Mean VIF	1.13	1.51	2.11

Πηγές: Mastercard, ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat , Εκτιμήσεις: IOBE

Σημείωση: (1) ***, ** και * αναφέρονται σε επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας 99%, 95% and 90% αντίστοιχα. (2) Οι τιμές σε παρένθεση αναφέρονται σε εύρωστα τυπικά σφάλματα.

Μοντέλο I: Θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση της αξίας των συναλλαγών στα έσοδα από ΦΠΑ (+**0.134** π.μ.)

Μοντέλο II: Θετική και στατιστικά σημαντική σχέση της αξίας των συναλλαγών στα έσοδα από ΦΠΑ εξαιρουμένου του πρώτου έτους της πανδημίας (+**0.143** π.μ.)

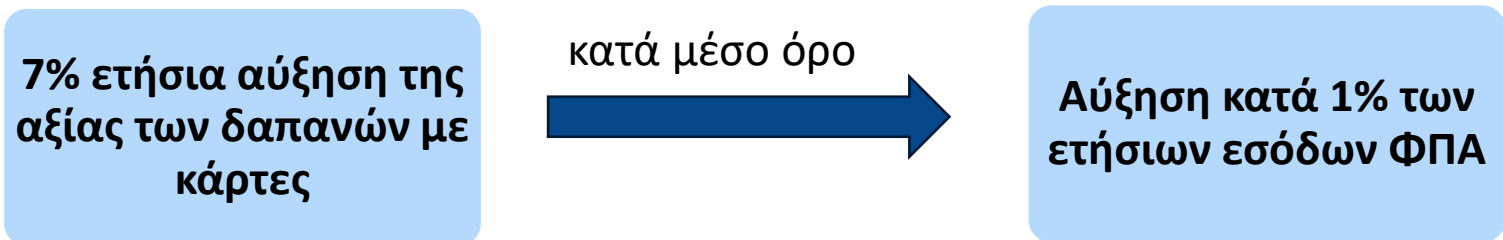
Μοντέλο III: Θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση της αξίας των συναλλαγών στα έσοδα από ΦΠΑ πριν από την πανδημία (+**0.130** π.μ.), θετική αλλά όχι στατιστικά σημαντική κατά το πρώτο έτος του COVID, ένδειξη για θετική και υψηλότερη συνεισφορά από τον Απρίλιο του 2021 σε σύγκριση με πριν από την πανδημία (στατιστικά σημαντική στο 10%)

Οι μεταβλητές ελέγχου είναι στατιστικά σημαντικές και έχουν τα αναμενόμενα πρόσημα

Οι χαμηλές τιμές του VIF (κάτω από 10) δείχνουν ότι δεν υπάρχει πολυσυγγραμμικότητα στο μοντέλο μας

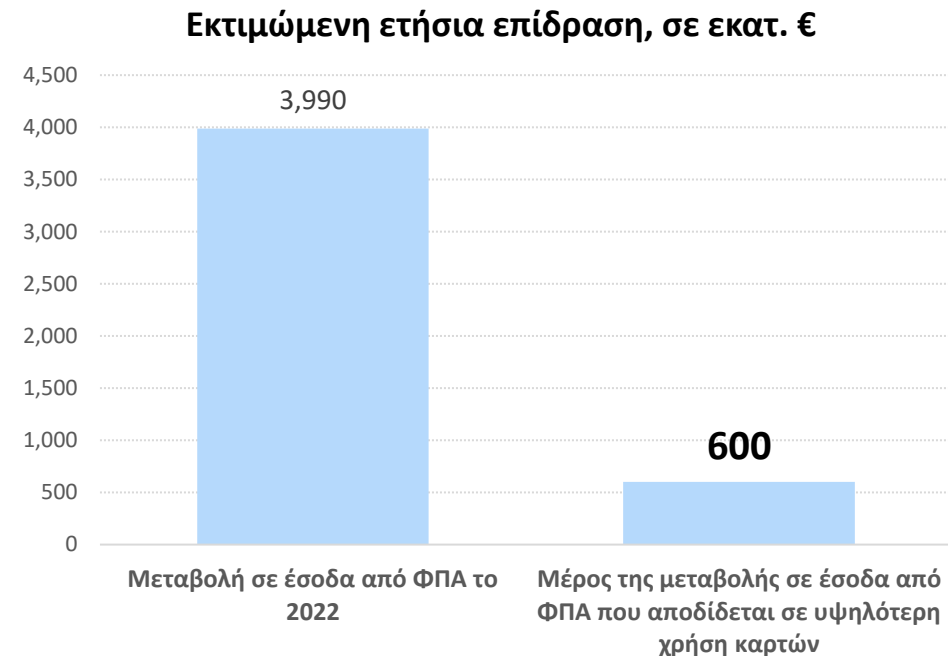
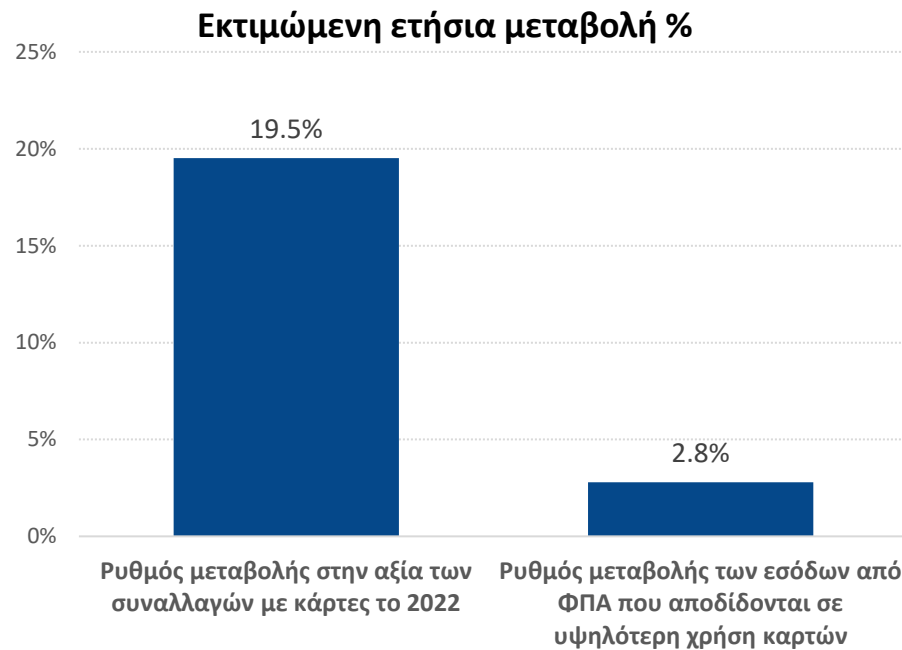
Η θετική σχέση μεταξύ των ηλεκτρονικών πληρωμών και της φορολογικής συμμόρφωσης τεκμηριώνεται ότι διατηρήθηκε μετά την περίοδο της πανδημίας...

Σε ποιο βαθμό η επέκταση της χρήσης καρτών σχετίζεται θετικά με τα φορολογικά έσοδα στη μεταπανδημική εποχή;

... και ενίοτε ενισχύθηκε. Η σχέση διαφοροποιείται σε ένταση μεταξύ των τομέων.

Μόνο το 2022, εκτιμάται ότι 600 εκατ. ευρώ πρόσθετα έσοδα ΦΠΑ εισπράχθηκαν από το ελληνικό κράτος, που σχετίζονται με την επέκταση των πληρωμών με κάρτες

Πηγή: Εκτίμηση IOBE

10 ευρώ νέων δαπανών με κάρτες το 2022 συνδέονται κατά μέσο όρο με 0,67 ευρώ προηγουμένως αδήλωτα έσοδα από ΦΠΑ. Ο συνολικός αντίκτυπος στα φορολογικά έσοδα είναι σημαντικά μεγαλύτερος, αν συμπεριληφθεί η θετική επίδραση στα έσοδα από τη φορολογία εισοδήματος λόγω της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης.

Περιεχόμενα

- Πλαίσιο και στόχοι ανάλυσης
- Χρήση καρτών ανά κανάλι και τομέα
- Επίδραση στα έσοδα ΦΠΑ
- **Συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής**

Κύρια ευρήματα (1)

Οι ηλεκτρονικές πληρωμές συνέχισαν να επεκτείνονται συστηματικά στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια και μετά την εποχή της πανδημίας.

- Το σοκ της πανδημίας ενίσχυσε τις **διαδικτυακές πληρωμές**, με μόνιμο τρόπο πάνω από την προ κρίσης εποχή τους.
- Το **μερίδιο των διαδικτυακών συναλλαγών έναντι των συναλλαγών με φυσική παρουσία** αυξήθηκε από λιγότερο από 1:5 σε περίπου 1:3 μετά την πανδημία
- Οι καταναλωτές επεκτείνουν τη χρήση πλαστικού χρήματος για συναλλαγές **μικρότερης αξίας** με φυσική παρουσία.
- Η αξία των εγχώριων πληρωμών μέσω ελληνικών καρτών ξεπέρασε για πρώτη φορά το 2022 το αντίστοιχο σύνολο των **αναλήψεων μετρητών**.
- Η υψηλότερη χρήση πληρωμών με κάρτες συσχετίζεται με μικρότερο **«κενό» ΦΠΑ** στην ΕΕ και την Ελλάδα διαχρονικά.
- Η χρήση των πληρωμών με κάρτα στην Ελλάδα έχει συγκλίνει με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, αν και υπάρχουν **δυνατότητες για περαιτέρω στοχευμένη επέκταση**, ιδίως σε συναλλαγές παροχής υπηρεσιών.

Κύρια ευρήματα (2)

Οι πληρωμές με κάρτες αυξήθηκαν με διαφορετικό ρυθμό ανά τομέα και είδος συναλλαγής, μετά την εποχή της πανδημίας.

- Η πρόσφατη εξάπλωση των πληρωμών με κάρτες ήταν ισχυρότερη στις **υπηρεσίες σε σύγκριση με τα αγαθά**, μειώνοντας έτσι το χάσμα του μείγματος της ψηφιακής χρήσης. Σχεδόν το 40% της ψηφιακής χρήσης αφορά πλέον υπηρεσίες σε σύγκριση με λιγότερο από 20% το 2015.
- Τα αγαθά κυριαρχούν στις συναλλαγές με κάρτες **με φυσική παρουσία**, ενώ οι υπηρεσίες κατέχουν την πρώτη θέση στις **διαδικτυακές συναλλαγές**.
- Μετά την πανδημία, τα **εστιατόρια και οι υπηρεσίες στοιχημάτων** έχουν διευρύνει σημαντικά τα μερίδια τους στη συνολική δαπάνη με κάρτες. Παρόλα αυτά, περίπου το 40% της αξίας των πληρωμών με κάρτα δαπανάται για **σούπερ μάρκετ, πρατήρια καυσίμων και λογαριασμούς κοινής ωφέλειας**.
- Οι πληρωμές με κάρτες για **επαγγελματικές υπηρεσίες, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, εστιατόρια/μπαρ και άλλες υπηρεσίες** συνδέονται στενά με τα συνολικά έσοδα από τον ΦΠΑ.

Η αύξηση των ψηφιακών πληρωμών στην Ελλάδα συνέχισε να έχει **σημαντική θετική επίδραση στα φορολογικά έσοδα και μετά την πανδημία**.

- Η **ετήσια θετική συσχέτιση** της επέκτασης των πληρωμών με κάρτες στα έσοδα από τον ΦΠΑ εκτιμάται σε περίπου **600 εκατ. ευρώ**.
- Κάθε 10 ευρώ νέων δαπανών με κάρτες το 2022 συνδέεται κατά μέσο όρο με 0,67 ευρώ προηγουμένως ανείσπραχτων εσόδων ΦΠΑ λόγω μη δηλωμένων συναλλαγών.

Προτάσεις πολιτικής σε τέσσερις άξονες

Άξονας 1: Θετικά φορολογικά κίνητρα (ζήτηση)

- Εισαγωγή «cachback», με μεγαλύτερη διαφάνεια και άμεση εφαρμογή, σε πιλοτική στοχευμένη βάση
- Διεύρυνση και απανασχεδιασμός των μέτρων του νόμου 4876/2021 ώστε να επικεντρωθούν σε συναλλαγές με ρίσκο φοροδιαφυγής

Άξονας 2: Θετικά φορολογικά κίνητρα (προσφορά)

- Εισαγωγή στοχευμένων επιστροφών μετρητών για αυτοαπασχολούμενους και επιχειρηματίες
- Σύνδεση μέρους των εκπιπτόμενων δαπανών των αυτοαπασχολούμενων με τον ψηφιακό τρόπο πληρωμής τους

Άξονας 3: Ανασχεδιασμός λοταρίας

- Εισαγωγή λοταρίας για επιλεγμένες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων
- Προώθηση του υπάρχοντος θεσμού, μετά από επανασχεδιασμό των παραμέτρων ώστε να καταστεί πιο στοχευμένος και αποδοτικός

Άξονας 4: Ρυθμιστικό πλαίσιο

- Παρακολούθηση της εφαρμογής της υποχρεωτικής αποδοχής των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής από όλους τους παρόχους, τόσο για B2C όσο και B2B συναλλαγές
- Προώθηση δημόσιων μεταβιβάσεων μέσα από ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών

Περαιτέρω εξάπλωση των ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ελλάδα δύναται να ενισχύσει σημαντικά τα δημόσια έσοδα, με ευρύτερα θετικές επιδράσεις στην οικονομική και κοινωνική ευημερία.

Συντονισμός
Νίκος Βέττας

Ερευνητική ομάδα
Svetoslan Danchev
Γιώργος Γατόπουλος
Αλέξανδρος Λουκά
Υακίνθη Πουντουράκη